

ЧЕРВОНА РУТА КВІТНЕ у Криму!

І назву, й ідею цього кримського «квіткового» репортажу підказала саме червона рута — легендарна пісенна карпатська квітка, яку не викорчувати ні в Криму, ні в Донецьку, бо проростає-пробивається вона крізь анексії і сепаратизми у вічність. Бо навіть у залишках душі «найзеленішого чоловічка» віднайдеться бодай два рядки з невмирущого приспіву найпопулярнішої української пісні.

Що ж то за «квітка надії» і де взялася вона в Криму? Чесно кажучи, якби не наша читачка із Сімферополя

Тетяна Григорівна Ліховська і її чарівна кримська червона рута

ЗІ «СВІТЛИЦЕЮ» У СЕРЦІ...

пані Тетяна Ліховська, то ми в редакції й не знали б, яка ж та рута на вигляд. Та ось одного разу Тетяна Григорівна забігла до нас за «Світлицею» і показала пломенючий букетик. «А знаєте, що то за квітка? Це — червона рута, ота, що з пісні, вона у мене на дачі росте»...

Ось так героїня нашої сьогоднішньої розповіді відразу й причарувала тим букетиком, і запросила до себе в гості, щоб пересвідчилися самі, як карпатське чар-зілля почувается на окупованому кримському ґрунті. А ми, зачаровані, хіба мали змогу відмовитися?

Героїня — це без перебільшення. Наша кримська землячка, українка за «ду-

хом» (це за її власним значенням) Тетяна Григорівна Ліховська, тендітна, рухлива, завжди усміхнена, має мужність і сили залишатися собою й не приховувати своїх переконань навіть у цих абсурдно-окупаційних умовах. Не так багато залишилося в Криму людей, яких ми з вдячністю називаємо «світличанами», котрі в цьому наелектризованому шовінізмом оточенні не остерігаються читати «Світлицю» (скажи мені, що ти читаєш, і я скажу — хто ти!), та ще й поширюють її серед сусідів та знайомих. У теперішньому Криму їх справді можна вважати героями.

«Кримську світлицю» Тетяна Григорівна передплатувала багато років підряд. Коли окупанти (ну як їх ще

назвати?) передплату в Криму заблокували, якийсь час знаходила газету в кіосках. А коли «анексатори» перекрили й це, пані Тетяна таки віднайшла нас у нашому бездомному вигнанні, і хоч із 3-5-денним запізненням, але щотижня — знову зі «Світлицею»! І тепер, коли Крим відірвали від України і забороняють та блокують усе українське, виглядає кожен номер, аби не переривалась ця остання духовно-інформаційна ниточка, яка зв'язує її з Батьківщиною.

Але як стала Україна Батьківщиною людині, у котрої в роду взагалі не було українців: мама у Тетяни Григорівни — білоруска, а батько — німець...

(Продовження на 12-й стор.)

КРИМ - НАШ ДІМ!

Данило КОНОНЕНКО

СЛОВО ДО КРИМСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

...Ми ж бо з вами отут, у Криму, не у гостях, а вдома. Тут наш рід, тут оселя в квітучім вишневім садку... І працюємо ми до знемоги, до поту, до втоми, як діди і батьки, як судилось і нам на віку. І нікуди нам звідси повік не піти, не подітись, і ніхто, і ніколи нас не вирве з цієї землі. Тут могили батьків. Тут живуть наші внуки і діти, тут пустили коріння праправнуки наші малі. Скільки ж нашої крові святої за волю в краю цім пролито! Скільки вкладено сил, щоб були тут і мир, і добро!..

Василь ЛАТАНСЬКИЙ

ОТУТ МІЙ ДІМ

На цій землі,
де скіфи й таври
Трудились з мудрості
бджолою,
Не раз гуляв затятий
варвар —
Чужинці хмарами
пройшли...
Ми не вставали навколінці
Ні перед ким в своїх степах!
На цій землі ми, українці,
Лагоду сіємо — не страх.
Нам не зректись такої вдачі,
Як хліба й мови

не зректись.
Поки є славні Сагайдачні,
Вкраїні жити і цвісти!
Синіють гори в піднебесі
І море серце звеселяє...
Земля Руданського і Лесі,
І Коцюбинського земля.
Земля це наша.

Нині й прісно!
І сива, й вічно молода.
Отут мій дім —
моя Вітчизна,
Її нікому не віддам!

ЧЕРМОШЕНЦЕВА НЕ ЗАБУВАЄМО!

У ТЕРНОПОЛІ ЗУСТРИЛИСЯ ЕТНІЧНІ РОСІЯНИ З КРИМУ: АКТИВІСТКА ЄВРОМАЙДАНУ ЛЮБОВ КАЛМАКОВА І ВОЯК УПА ВОЛОДИМИР ЧЕРМОШЕНЦЕВ

Часто, згадуючи того чи іншого кримського українця, думаю: а де ж він тепер? Вийхав на материк відразу після анексії Криму чи ще залишається на півострові? На відміну від біженців з Донбасу, особи, які масово покидали Крим навесні, так чи інакше представляють проукраїнську частину населення АРК. Звичайно, з Донбасу також були вимушені вийхати патріоти, але останні

на даний момент вже ґрунтовно «розбавлені» тими, хто просто тікав від війни. Як визначити — хто є хто? Як працювати з кожною категорією вимушених переселенців?

Із першою хвилею кримчан все зрозуміло: треба зробити так, щоб вони трималися разом. І для початку треба сформувати патріотичне ядро.

Запропонував Любі Калмаковій зробити перші кроки: провідати ветерана УПА, бахчисарайця Володимира Чермошенцева з тим, щоб утворити галицький «кістяк» кримського земляцтва. Адже 87-річний Володимир Олексійович також навесні був ви-

мушений покинути Крим. Було що кидати — непогана квартира у Бахчисараї, а ще ділянка землі, хатина, з якої було видно море... Однак своїм попереднім життям Чермошенцев відсікав «спокійні» варіанти власної старості, бо, живучи в Криму, постійно підтримував українську громаду і вважався невиправним бандерівцем. Шовіністи-аксьоновці, прийшовши до влади, не вибачили йому надмірної проукраїнськості, почали погрожувати розправою. Тепер ветеран УПА має тільки невеличку кімнату в Петриківському геріатричному пансіонаті, що під Тернополем.

(Продовження на 6-й стор.)

Кримські «галичани» В. Чермошенцев і Л. Калмакова

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
Трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «Будівничий України»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Реєстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Літання з читачами - на сторінках газети.
Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і редагувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (067) 650-14-22 (050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua

Віддруковано в ТОВ «МЕГА-Поліграф», м. Київ, вул. Марко Вовчок, 12/14, тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@megapoligraf.kiev.ua
Тираж — 2000

ВИДАВЕЦЬ - ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-65
Р/р 37128003000584 в УДКСУ у м. Києві МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnictvo@gmail.com
Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38(044) 498-23-64; +38 (050)310-56-63

ТУРЧИНОВ ОГОЛОСИВ ПРО ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ КОАЛІЦІЇ

Як передає кореспондент УНІАН, на засіданні парламенту Голова ВР України Олександр Турчинов нагадав, що 27 лютого 2014 року було оголошено про створення коаліції «Європейський вибір», до складу якої увійшли 262 народних депутати. О. Турчинов зазначив, що на пленарному засіданні фракції «УДАР» та «Свобода» заяви-

ли про вихід зі складу коаліції і подали відповідні документи, які підтверджують рішення народних депутатів з особистими підписами. Крім того, за його словами, ще 19 народних депутатів заявили і подали заяви про вихід зі складу коаліції. «У зв'язку з цим, оголошую про припинення діяльності парламентської коаліції «Євро-

пейський вибір» у Верховній Раді 7 скликання», — наголосив О. Турчинов. Президент України Петро Порошенко зробив з цього приводу заяву. На його думку, вихід народних депутатів з коаліції не має паралізувати роботу парламенту. Як відомо, відповідно до Конституції України, в разі, якщо протягом 30 днів не буде створено нової коаліції, це дає підстави Президенту України розпустити Верховну Раду України.

«ЦЕ ПИТАННЯ ЦІННОСТЕЙ, АЛЕ НЕ ГРОШЕЙ...»

Президент України Петро Порошенко розчарований рішенням Франції не відмовлятися від продажу Росії авіаносців «Містраль». Про це він написав у Twitter. «Ми розчаровані рішенням Франції продовжити співробітництво з Росією за програмою «Містраль». Це — питання цінностей, але не грошей», — наголосив П. Порошенко.

Як повідомляв УНІАН, Росія після анексії Криму продовжує військову агресію проти України. Українці закликали ЄС не продавати Росії зброю, зокрема, французькі військові кораблі «Містраль». Західні партнери також закликають Париж не постачати Росії «Містраль». США та союзники твердять, що за нинішніх умов надання Москві високоякісної зброї є недоречним. Однак 21 липня

Президент Франції Франсуа Олланд заявив, що Франція виконає свої зобов'язання щодо будівництва першого військового корабля типу «Містраль» для Росії, оскільки Москва вже заплатила за цим контрактом. Роботу над другим кораблем класу «Містраль» Президент Франції пов'язав із позицією Москви щодо української кризи. За його словами, якщо обмеження стосовно Росії будуть запроваджені, це «має статися на рівні ЄС і стосуватиметься лише майбутніх поставок техніки». «Поки цього немає, подивимося, чи поводитиме себе Росія погано», — сказав Олланд.

* * *
НАЦІОНАЛЬНА ГІДНІСТЬ ДОРОЖЧА ЗА «МІСТРАЛЬ» — читайте стор. 5

США НІКОЛИ НЕ ВИЗНАЮТЬ АНЕКСІЮ КРИМУ

Сполучені Штати «ніколи не приймуть» анексії Росією Криму і не зможуть ігнорувати роль Росії в українській кризі. Про це заявив кандидат на вільну з лютого посаду посла США у Москві Джон Теффт.

Теффт заявив, що анексія Криму «знищила саму основу» європейської безпеки. Упродовж останніх місяців напруженої ситуації в Україні через російське втручання, відносини між Вашингтоном і Москвою значно погіршилися, зазначає Радіо «Свобода».

Джон Теффт, який був послом в Україні та Грузії, на думку багатьох у Росії, вороже налаштований щодо Кремля. А його прихильники називають Теффта неперевершеним і професійним дипломатом.

УКРАЇНА НЕ ПРИПИНІТЬ БОРОТЬБУ ЗА КРИМ

Міністр закордонних справ Павло Клімкін заявив, що Україна не припинить боротьбу за Крим. «Анексія та окупація Криму забута багатьма. Я хочу заявити, що Крим був, є і буде українським. Ми не припинимо боротися за Крим», — підкреслив міністр.

Він також додав, що настрої в Криму, на Донеччині та на Луганщині змінилися. «Зараз змінюються настрої в Криму, так само, як і на Донеччині та Луганщині... На жаль, для цього знадобилася низка трагічних подій, зокрема, і збитий малайзійський літак», — зазначив П. Клімкін.

ОТРИМАННЯ ДИПЛОМА ПРО ВИЩУ ОСВІТУ ДЕРЖАВНОГО ЗРАЗКА

Нагадаємо, що, зважаючи на численні звернення студентів, які навчаються на півострові Крим та у м. Севастополь, Міністерством освіти і науки України наказом № 655 від 28 травня цього року затверджено Порядок замовлення та видачі документів про освіту державного зразка випусникам вищих на тимчасово окупованій території України.

У випадку відмови випускника від отримання документа про вищу освіту, не передбаченого чинним законодавством України, виконання в повному обсязі всіх вимог навчального закладу, МОН України за заявою випускника визначає вищий навчальний заклад, розташований у Херсонській або Миколаївській області, який забезпечить замовлення і видачу документа про вищу освіту та додатка до нього.

До заяви необхідно додати копію документа, що посвідчує особу, а також залікову книжку або академічну довідку. Якщо ж у випускника відсутній залікова книжка або академічна довідка, інформація про навчання перевіряється МОН України засобами Єдиної державної бази з питань освіти.

У разі, якщо випускник вже отримав документ про вищу освіту зразка, не передбаченого законодавством України, та бажає отримати документ про вищу освіту з додатком до нього, він має за такою ж процедурою звернутися до МОН України, проте замість залікової книжки або академічної довідки повинен надати копію документа про

НУ І НУ!

Бойовики «ДНР», які забезпечували охорону місця аварії рейсу МН17, а також місцевих жителів не можна називати мародерами. Про це заявив на прес-конференції постійний представник Росії в ООН Віталій Чуркін, пише «Gordonua».

«Чому це робиться? Чому збирають місцеві жителі щось? Тому що це падає їм на голову буквально», — заявив Чуркін...

За даними РНБО, бойовики збирали з тіл загиблих в авіакатастрофі особисті цінні речі, а також кредитні картки. Раніше Чуркін назвав «конфузом» те, що бойовики збили малайзійський літак.

«КОНФУЗ У 298 ЖИТТВІ» — читайте стор. 4

вищу освіту, котрий він отримав у вищому навчальному закладі, розташованому на тимчасово окупованій території України.

Також нагадаємо, що відповідно до наказу МОН України від 07.05.2014 року № 556 передбачено переведення студентів з тимчасово окупованих територій в інші виші навіть під час навчального семестру. У випадку відсутності вільних місць за напрямками, що фінансуються державним бюджетом, будуть використовуватися бюджетні вакантні місця за іншими напрямками, а у разі платного навчання у вишах окупованого АРК та м. Севастополя, пропонується здобувати освіту зі збереженням умов оплати, в будь-якому вищому навчальному закладі, розташованому в інших областях України.

Телефони «гарячої» лінії Міністерства освіти і науки України — (044) 481-32-11 або 481-32-36.

У МІНОСВІТИ НАЗВАЛИ ВИШІ, ДО ЯКИХ ЦЬОГО РОКУ НАДІЙШЛО НАЙБІЛЬШЕ ЗАЯВ ВІД АБІТУРІЄНТІВ

Найбільше заяв про вступ абітурієнти подали до Львівського національного університету імені Івана Франка — 54 тис. 121. Про це свідчить рейтинг вищих навчальних закладів за кількістю поданих заяв (за освітньо-кваліфікаційними рівнями молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра), повідомили УНІАН у Відділі взаємодії з громадськістю Міністерства освіти і науки України.

На другому місці: Київський національний університет імені Тараса Шевченка — 51 тис. 624 заяви; на третьому — Національний університет «Львівська політехніка» — 49 тис. 982 заяви; далі йдуть: Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» — 45 тис. 428 заяв; Націо-

нальний авіаційний університет — 39 тис. 748 заяв; Національний педагогічний університет імені Драгоманова — 34 тис. 709 заяв; Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара — 33 тис. 232 заяви; Харківський національний університет імені Каразіна — 28 тис. 365 заяв; Київський національний торговельно-економічний університет — 25 тис. 468 заяв та Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича — 25 тис. 151 заява.

Всього станом на 9.00 28 липня в Єдиній державній електронній базі з питань освіти за освітньо-кваліфікаційними рівнями молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра зареєстровано 1 млн. 912 тис. 652 заяви.

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ЗАЙНЯТОСТІ СПРИЯЄ В ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ

Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим інформує вимушених переселенців з тимчасово окупованої території півострова щодо допомоги у працевлаштуванні.

Державна служба зайнятості здійснює допомогу вимушеним переселенцям з АР Крим у пошуку тимчасової або постійної роботи, сприяє професійній підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації, надає інформацію та консультації відносно сфери зайнятості.

Реєстрація у центрах зайнятості проводиться незалежно від зареєстрованого місця проживання або перебування. Адресу найближчого центру можна дізнатися за безкоштовними телефонами — 0-800-50-50-60 (зі стаціонарного телефону), 730 (з мобільного) або на офіційних сайтах: www.dcz.gov.ua та www.trud.gov.ua.

Для реєстрації при собі необхідно мати:

- Паспорт громадянина України (або документ, що засвідчує особу);
- Номер облікової картки платника податків (ідентифікаційний номер);
- Трудову книжку;
- Документи про освіту;
- Військовий квиток (у разі необхідності).

У разі, якщо громадяни

України, які переселилися з тимчасово окупованої території, не мають документів, необхідних для надання статусу безробітного, такий статус може надаватися за умови пред'явлення тимчасового посвідчення, що підтверджує особу громадянина України.

Звертаємо увагу, що наявність документів та реєстрація в центрах зайнятості не обов'язкові для отримання інформації про вакансії та відомості про навчальні заклади, підприємства, установи та організації, з якими взаємодіє служба зайнятості, отримання юридичної консультації з питань праці та зайнятості, вибору професії та з багатьох інших питань, що стосуються діяльності служби зайнятості.

Нагадаємо, що державна служба зайнятості всі послуги надає БЕЗКОШТОВНО!

У МІНСОЦПОЛІТИКИ НАРАХУВАЛИ ПОНАД 40 ТИСЯЧ ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ

Більше 40 тисяч кримчан і жителів східного регіону змінили місце проживання у зв'язку з анексією півострова і військовою ситуацією. Міністерство соціальної політики станом на 10 липня зареєструвало 11,15 тис. кримчан, що тимчасово змінили місце проживання у зв'язку з анексією півострова, а також 5,81 тис. жителів Луганської області і 23,46 тис. жителів Донецької області, які залишили регіони через військову ситуацію.

Як повідомили УНІАН у Мінсоцполітики, мешканці цих регіонів, які тимчасово змінюють місце проживання, реєструються в службах зайнятості для отримання державних соціальних виплат та інших видів допомоги за новим місцем перебування. Також міністерство повідомило, що обов'язок створення умов для тимчасового проживання людей, які переїхали з Криму і зони АТО, покладено на регіональні координаційні штаби, які створені і функціонують при обласних державних адміністраціях.

Мінсоцполітики повідомило, що у відомстві організовано системну роботу профільних структур у сфері захисту населення, спрямовану на забезпечення соціальної підтримки громадян, які переселяються з небезпечних регіонів. При цьому особлива увага приділяється найбільш соціально уразливим категоріям громадян. Зокрема, міністерство здійснює соціальні виплати пенсіонерам, безробітним, сім'ям з дітьми, самотнім матерям, ветеранам, інвалідам та іншим соціально уразливим категоріям громадян, сприяє у працевлаштуванні осіб, які звертаються до центрів зайнятості, надає соціальні послуги, а також соціальний супровід сім'ям, що потрапили в складні життєві обставини.

Як повідомлялося раніше, наприкінці червня Мінсоцполітики повідомило, що зареєстровано 10,5 тис. переселенців з АР Крим і міста Севастополя і 11,777 тис. — з Донецької і Луганської областей. Також міністерство повідомило про намір розробити спеціальну програму підтримки переселенців з Луганської і Донецької областей, покликану вирішити питання працевлаштування громадян, які залишили місця свого постійного проживання.

ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ІЗ ЗОНИ АТО У КРИМУ НЕ ЗАЛИШАТЬ

Громадян України, які раніше проживали у Донецькій і Луганській областях, вивозитимуть з окупованого Сімферополя літаки Іл-76 МНС Росії. Як повідомили «рятувальники», із Сімферополя українців везуть до Саратова, Ростова-на-Дону і Республіки Башкирія, передає «Крим.Реаліі». «Всього планується перевезти 520 чоловік», — уточнили у МНС.

За їхніми даними, на сьогоднішній день розгорнено 436 пунктів тимчасового розміщення, в яких розміщено 32425 осіб, у тому числі 11945 дітей, крім того, організовано 8 мобільних пунктів тимчасового розміщення місткістю 4650 осіб.

«Адміністраціями розгорнутих пунктів тимчасового розміщення організовано продовольче, медико-психологічне, інформаційне забезпечення вимушених переселенців, а також вирішення інших питань», — зазначили у російському відомстві. Всього, за даними МНС Росії, перевезено 16244 особи, з них авіацією МНС Росії перевезено 7254 особи, автомобільним транспортом — 8990 осіб у пункти тимчасового розміщення на території Російської Федерації.

Раніше повідомлялося, що Севастополь відправить частину переселенців зі сходу України в інші області Росії.

ПРОДАЮ БУДИНОК: 54 кв. м (3 кім. та кухня); 6 соток землі, все приватизовано. м. Миргород, Полтавська область. Звертатися за тел.: 050-571-21-08 та 067-923-86-52.

ТРИМАЙТЕ ПОРОХ СУХИМ!

Дізнавшись, що редакторів кримськотатарських газет «Кырым» та «Авдет» запрошували до ФСБ і не знайшовши їхніх газет у продажу, чи не вперше серйозно замислилася: а чи не почнуть не сьогодні — завтра шукати екстремізм і у моїх публікаціях? А він не піддається жодному вимірюванню: ні на вагу, ні на зріст, не визначається і за хімічним складом, і оцінка його наявності завжди суб'єктивна. То що ж — можна, а чого — ні? Відповідь спробувала знайти у свіжих кримських виданнях, у тому числі тих, які завжди вважалися сміливими.

Газету «Первая Крымская», яка не виходила до цього кілька місяців, не впізнала взагалі. Замість статей, що претендували на об'єктивність і аналітику, — суцільний «одобрямс» російській владі, цитати від сучасних «великих» кримських керманів, що красуються на білбордах з підписом «Команда победителей», та інтерв'ю з російськими чиновниками. Ще й які інтерв'ю! З відповідей секретаря Союзу журналістів РФ Володимира Касютіна в матеріалі «Журналистика по-русски: цензура или свобода?» з'ясувати не можна абсолютно нічого. Це як у пісні: «и не то, чтобы да, и не то, чтобы нет». Чи не єдиними фразами з конкретним смисловим навантаженням я б назвала такі: «...нужно ни с кем не сориться»; «Не бывает свободы мгновенной и гигантской. Ты должен каждый день по миллиметру отвоёвывать пространство», а ще визнання того, що пропаганда може бути «на каком-то телеканале 80%». Але все це ніяк не впливає на загальну позитивну оцінку того, що відбувається в російському інформаційному просторі.

Більш за те, складається враження, що в Росії існують зовсім інші, не притаманні нам уявлення про моральність. Буквально днями в передачі «Воскресный вечер» її ведучий пафосно заявив, що, на відміну від Америки, Росія ще жодного разу не була спіймана на брехні. Можливо, й так, якщо орієнтуватися на притчу про невловимого Джо, якого ніхто не ловив. А якщо, окрім жартів, то ще кілька місяців тому під час захоплення Криму тут рясно красувалися «зелені чоловічки» без будь-яких розпізнавальних знаків, котрих шотландські українські ЗМІ називали невідомими (прямотаки НЛО!), а президент Путін категорично заперечував їхню приналежність до Росії. І лише коли всі законодавчі документи на Крим було оформлено, на увесь світ заявив, що це, звичайно ж, були російські солдати.

Такий самий варіант прораховувався і на сході України. Телеканали хором стверджують, що ополченці існують самі по собі, і що їхній зв'язок з Росією ще нікому «довести не вдалося». То звідки ж у цих «хліборобів» та «шахтарів» стільки зброї, звідки у них провіант, у той час, коли українські військові по п'ять діб сидять на одноденному американському пайку і «закусують травою»? На які кошти існують і воюють (та ще й як ефективно) ці «хлібороби», адже нинішнього року не орали, не сіяли і врожаю не збиратимуть? Як все це їм вдається, якщо існують ополченці за рахунок того ж бюджету, що і решта українців, у тому числі й військові, котрі не мають навіть взуття і за версією російських ЗМІ йдуть в бій у пляжних капцях? Тож і бойовий дух в українців на нулі, вони масово здаються «хліборобам», керівники яких мають

(і це не заперечується) російське громадянство. Але ополченці не звинувачують себе в тому, що свідомо порушили конституцію і цілісність держави, внаслідок чого проливається кров її мирних громадян, а всю відповідальність перекладають на захисників. Так само поводитися і «не причетна» до цього Росія, яка волає про «військові злочини» України на увесь світ.

А російські політики перед телекамерою під оплески залу вже висловлюються з приводу того, що настав час легалізуватися, офіційно визнати Малоросію і ввести туди війська та поставити Європу і Америку перед фактом, бо раніше чи пізніше це доведеться зробити. І все буде як в Криму: світове співтовариство потупить ногами й заспокоїться. Набридли граються у гру «я — не я і ката — не моя» й Геннадію Зюганову, він відкрито заявив, що його партія направляє на підтримку сепаратистів сотні тонн гуманітарного вантажу. Тож не босі, і траву не їдять, і нищать українців не лише трофейною зброєю, як повідомляється у ЗМІ.

Ще один аргумент на користь непричетності Росії до збройного конфлікту канал «Росія-24» вбачає в тому, що в лірнях на території цієї держави надали медичну допомогу понад двом десяткам українських поранених, які вийшли до прикордонників з білим прапором. У день цієї події телеведучий зізнався, що таке рішення далось приймаючій стороні дуже непросто, особливо, коли з'ясувалося, що двоє тяжкопоранених, ймовірно, представники Нацгвардії. І все ж такі їх (хоча один з них помер першої ж ночі) не добили і не кинули помирати безпомічними, а медики виявилися гідними людьми, вірними клятві Гіппократа. Але російські ЗМІ використали цю ситуацію для відповідної пропаганди, наскільки це можливо: українські вояки мусили перед мікрофоном нарікати на своїх командирів, українську владу, агітувати за припинення операції проти сепаратистів. Тож саме щодо антитерористичної операції заявляла і полонена українська льотчиця Надія Савченко, яку призначили винною в загибелі двох російських журналістів. Нібито дівчина, корегуючи мінометний вогонь, могла розгледіти їх в оточенні ополченців і направити постріли, щоб ці двоє не постраждали. Адже міномет — не снайперська гвинтівка, і вели вогонь інші люди.

Втім, не варто засуджувати притягнену до кримінальної відповідальності Росією Надію за «співпрацю зі слідством», тим більше — поранених. Життя і свобода — дорожчі. А «компромати» можна й висмоктати із пальця, як і докази «непричетності» Росії до трагічних подій в Україні, зокрема, того, що сталося з «Боїнгом-777». Можна просто заявити: «У Юлії Тимошенко 278 рахунків у банках». А як же ви про це дізналися і який резон мати стільки рахунків? Або ж виставити як «фурію Майдану» народну депутатку Лесю Оробець. Або ж ославити Валентина Наливайченка та Петра Порошенко як агентів США, нібито для олігархів така діяльність може бути основним джерелом доходів. Інакше навіть тоді нинішньому президенту ці клопоти?

А ось за кримську пресу

прикро. Навіть газета «События», яка ще недавно об'єктивно відображала події, вже практично не відрізняється від інших. Чи її головного редактора теж викликали куди треба? Хоча з неї все-таки можна дізнатися, чому в Криму такі «привабливі» ціни: «Самые большие ценки были установлены в магазинах Симферополя, где размер торговой надбавки на молоко составлял 90%, масло — 100%, а колбасу — 145%». І це замість дозволеної 10%. Це одна з небагатьох корисних інформацій, що дає кримчанам реальну зброю у боротьбі за реалізацію своїх прав. Бо якщо навіть тисячу разів повторити слово «солідко», насправді, солідше від цього не стане.

А «Крымская правда» продовжує лишатися в полоні своїх традицій, шоправда, її одкровення виглядають надто вже наївними, навіть смішними. Чого варте хоча б це: «А еще тут неожиданная радость: на этой неделе Владимир Путин подписал закон, включающий Крым в состав регионов, где могут появиться игорные зоны». Шодо «неожиданности». Це питання вже активно обговорюється кілька місяців і пройшло всі необхідні узгодження, окрім підпису президента, чияю ініціативою, власне, і була поява такої зони на півострові. А тепер шодо «радості». Кримське телебачення, працівників якого точно до ФСБ на виволочку не запрошують, днями в черговий раз надавало телефірмі для обговорення цього питання, у тому числі, цікавилось думкою пересічних кримчан. І жодна із опитаних жінок запровадження гральної зони не схвалила. Вони говорили про те, що встановлення гральних автоматів завдасть кримчанам багато горя, наголювали на ймовірному погіршенні криміногенної ситуації там, де присутні «дурні» гроші, хтось очікував похвалення проституції. Лише двоє молодих чоловіків сказали щось на кшталт: «А чому б і ні?». Тому що жінка-мати не хоче, щоб родинний бюджет «перетікав» у чужі кишені, не хоче, аби її сини «підсіли» на цю кошову забавку, що діє як наркотик.

Та ще більше потішило глосування з приводу катастрофи малайзійського «Боїнга». Це ж треба додуматися визначати винного з допомогою читачів «Крымской правды»? Навіщо тоді експерти, навіщо «чорні скриньки», якщо можна, працюючи десь на ринку майже за тисячу кілометрів, визначити винного? І мимому буде той, за кого проголосує більшість. Серед кандидатів у злочинці

— Україна, Росія, ополченці і Україна разом з американцями. За кого проголосує більшість, здогадатися не важко. І не треба думати, що це пустопорожня розвага, яка не матиме жодних наслідків, — це теж елемент певної політехнології, розрахованої на зомбування громадян.

А ось Наталя Астахова, яка увесь минулий час була однією з очільниць у боротьбі з Україною (за це в СБУ не викликали, давали високі зарплати і пенсії) вже вивільняється від ейфорії. «В информационной войне правил нет. А пострадавшие и погибшие есть. Мы все — пострадавшие в этой войне», — розмірковує вона.

І у всіх, хто не боїться говорити про те, що хвилює, слово «війна» на порядку денному. Російські політики вже привселюдно зважують свої ядерні можливості у разі, якщо Україна офіційно стане військовим союзником США. Зупиніться! Крим і так — непоганий трофей. До того ж, думаю, і Україна за ним не дуже шкодує. Люди, які працювали на відокремлення Криму, тут завжди були найшанованішими, а Україна не шкодувала їм високих звань, орденів та медалей. Бо як же: вона — демократична, тут можна все і усім! Ось і маємо. А якщо б тримали порох сухим, не треба було б класти сьогодні в могили стільки молодих українців, принижувати їх голодом і голодом. Але це не Росія, а вона, моя Вітчизна, так легковажно, граючись, під смішні гарантії відмовилась колись від ядерної зброї. Бо ж, бачите, важко утримувати. А будувати палаци для олігархів не важко? Бо це не Росія, а вона невтомно паплюжить своїх «перевертнів у погонах». А для Росії поліція — найшанованіші люди. Вони — чи не єдине джерело натхнення для сценаристів, що співпрацюють з телебаченням. В нескінченних, майже цілодобових серіалах ми бачимо прямо-таки фантастичних захисників правопорядку. І так щодня і щовечора. Тому і опертися російській владі є на кого, а «беркутівці», що захищали Януковича, для них — виховний ідеал. І, звісно ж, це не Росія «понирила у званні» солдатів Великої Вітчизняної, хоча саме так було вказано на їхніх орденів і медалей. Бо для держави Україна ця війна таки дійсно не була ні великою, ні вітчизняною. Хоча для переважної більшості українців — була! А на російському телеканалі «Звезда» постійно демонструються фільми воєнних часів, і російський військовослужбовець відчуває навіть на підсвідомому рівні: не забули тих, не забули і нас. У той час, як українські вояки навіть у своїй державі і на своїй землі здаються в полон, хоча їм і соромно, і страшно. А винні насправді не вони, а ті, хто не зміг правильно розпорядитися своєю владою. Бо хіба ж може заєць у вовка просити гарантії своєї безпеки та недоторканності і вірити йому?

В одному з творів Антон Чехов писав, що якщо серед декорацій п'єси присутня рушниця, вона обов'язково вистрілить. І про це не можна забувати нікому. Вкладаючи величезні кошти в оборонний комплекс, Росія відчуває постійну спокую якість це виправдати, бо не зариває ж вона дійсно гроші в пісок. І доки декорацію її життя прикрашає рушниця, не можна розслабитися. Недарма ж кажуть: хочеш миру — будь готовий до війни.

Тамара СОЛОВЕЙ

ПУТІН ПОСИЛИВ КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПУБЛІЧНІ ЗАКЛИКИ ДО СЕПАРАТИЗМУ

Президент Росії Володимир Путін підписав закон, що посилює кримінальну відповідальність за публічні заклики до сепаратизму. Про це УНІАН повідомили у прес-службі Кремля.

Зокрема, до Кримінального кодексу Росії вносяться зміни і встановлюється відповідальність за публічні заклики до сепаратизму у вигляді штрафу від 100 тис. рублів (близько 3 тис. доларів) до 300 тис. рублів (близько 9 тис. доларів) або у розмірі заробітної плати або іншого доходу засудженого за період від одного року до двох років, або у вигляді примусових робіт на строк до трьох років, або у вигляді арешту на строк від 4 до 6 місяців, або позбавлення волі на строк до 4 років (замість 3 років).

За заклики до сепаратизму, здійснені з використанням ЗМІ, зокрема Інтернету, передбачено покарання у вигляді обов'язкових робіт на строк до 480 годин із позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років, або позбавлення волі на строк до 5 років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Як повідомляв УНІАН, Путін назвав суверенітет і територіальну цілісність РФ фундаментальною цінністю. (Визнати усім світом кордони та територіальна цілісність України, брутально поперні Росією, до фундаментальних цінностей, звісно, не належать...). «Суверенітет і територіальна цілісність — фундаментальні цінності. Йдеться про забезпечення незалежності та єдності нашої держави, надійний захист території, конституційного ладу, своєчасної нейтралізації внутрішніх і зовнішніх загроз. А в сьогоднішньому світі їх вистачає», — сказав Путін. Водночас Росія після анексії Криму почала дестабілізувати ситуацію на сході України, поставляючи новітнє російське озброєння і бойовиків до Донецької та Луганської областей.

ПІДОЗРЮВАНА У СПРАВІ ОЛЕГА СЕНЦОВА РЕЖИСЕРКА ВИМУШЕНА БУЛА ВТІКАТИ ВІД ФСБ З КРИМУ

У Криму російське ФСБ викликає на допити керівників арт-центру «Карман» за підозрою у причетності керівників до так званої «групи Олега Сенцова», який звинувачується в створенні терористичної організації. Про це повідомляє «Центр журналістських розслідувань» з посиланням на режисерку і актрису арт-центру Галину Джикаєву.

«17 липня мені зателефонували і запросили на зустріч товариші з ФСБ, один — з Москви, один — наш, кримський. І сказали, що я проходжу в справі Олега Сенцова і компанії щодо створення терористичної організації як організатор медичних курсів у нас в арт-центрі «Карман». У справі є така фраза, що наш режисер Антон Романов ходив на зустрічі з Олегом Сенцовим з групою акторів. Це є у справі, і тепер акторам нашого арт-центру «Карман» загрожує небезпека, тому що були вони там або не були, не особливо цікавить ці служби», — повідомила Галина Джикаєва.

Слідчі не повідомили Галині Джикаєвій, в рамках якого саме кримінального провадження вона проходить як підозрювана. «Вони не сказали точно, не сказали вразно, чи є кримінальна справа на мене особисто. Ми вже зустрічалися два рази, і сьогодні мала бути ще одна зустріч», — сказала пані Джикаєва. За її словами, ідея провести медичні курси першої допомоги виникла, коли в Сімферополі з'явилися озброєні люди без розпізнавальних знаків.

«Кожен має право знати основи надання першої медичної допомоги. До нас звернувся Гена Афанасьєв, який зараз сидить у Лефортово, з проханням, чи можна використовувати «Карман» як базу для цих курсів. Відштовхуючись від гуманітарних принципів, звичайно, можна. І ми провели три заняття. На них були різні люди, приходили, отримували навички. Причому це все так швидко було — вчили першої допомоги, не операціям. Перев'язки і знеболююче... Співробітники ФСБ вважають, що раз арт-центр «Карман» якимось чином пов'язаний з Геною Афанасьєвим, який розповів, мабуть, про нашу діяльність, і у нас на базі проводилися медичні курси, значить, за логікою ФСБ, ми готувалися до масових заворушень, масових жертв є частинною терористичної організації», — сказала Галина Джикаєва.

Пані Джикаєва запевняє, що актори не ходили ні на зустрічі з Олегом Сенцовим, ні на медичні курси. «Я заявляю відповідально, могу присягатися здоров'ям своїх близьких, що жодного актора нашого арт-центру не було на цих зустрічах. Більше того, ніхто з них навіть на курси медичні не ходив, тому що ми максимально захищали наших хлопців від політичної діяльності», — зазначила режисер. На думку режисерки, зараз небезпека загрожує всім акторам і співробітникам арт-центру, а це 15 осіб. «Я дуже боюся за хлопців. Один з них — неповнолітній. І спецслужби пред'являють претензії, що у нього на стіні «ВКонтакте» фотографія, де він з іграшковим пістолетом. І це вже підозра у терористичній діяльності», — говорить режисерка.

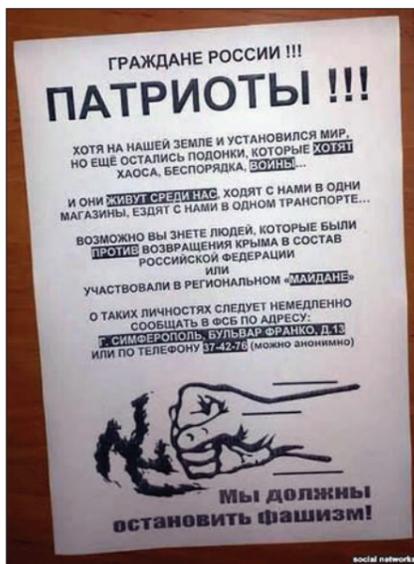
Нагадаємо, російська ФСБ затримала Олега Сенцова у ніч на 11 травня в місті Сімферополі (Крим). Після цього він був етапований з Криму російськими спецслужбами до слідчого ізолятора «Лефортово» у Москві, відомого закритим режимом.

ФСБ звинуватила Олега Сенцова в керівництві підготовкою терористичного акту, під час якого начебто мали бути підірвані пам'ятник Леніну в Сімферополі, меморіал Вічного вогню та офіси кримських проросійських організацій.

Український режисер Олег Сенцов заявив на суді 7 липня, що під час допиту в приміщенні колишнього Сімферопольського СБУ до нього застосовували тортури, побиття та приниження, що мали на меті отримання свідчень проти керівництва Майдану та України.

Перебуваючи за ґратами, Олег Сенцов намагається відстояти своє право на українське громадянство. Він заявив протест проти спроб Росії позбавити його громадянства України й захисту. За словами Дмитра Дінзе, у СІЗО «Лефортово» режисер зареєстрований як громадянин РФ з паспортом України.

«Телекритика»

«Стучать» везде, «стучать» всегда! Ось такі листівочки «засвітлилися» в Криму...

ООН НАЗВАЛА КАТАСТРОФУ БОЙНГА ВІЙСЬКОВИМ ЗЛОЧИНОМ

Збиття терористами літака Боїнг-777 «Малайзійських авіаліній» над територією України може розглядатися як вчинення військового злочину. Про це заявила Верховний комісар ООН з прав людини Наві Піллей у зв'язку з оприлюдненням у понеділок нової доповіді про ситуацію на сході України, інформує сайт ООН.

«Це порушення міжнародного права за даних обставин може прирівнюватися до військового злочину. Вкрай важливим є проведення невідкладного, ретельного, ефективного, незалежного і неупередженого розслідування для з'ясування обставин трагедії», — зазначила Н. Піллей.

Вона звернула увагу всіх учасників конфлікту, у тому числі іноземних бойовиків, що всі, причетні до порушень міжнародного права, а особливо до військових злочинів, будуть

притягнуті до відповідальності. Верховний комісар закликала всі сторони «покласти край збройному протистоянню і відновити повагу до верховенства закону і прав людини».

БІЛИЙ ДІМ НАЗВАВ ПУТІНА ВИННИМ У КАТАСТРОФІ БОЙНГА

Прес-секретар Білого дому Джош Ернест заявив, що у катастрофі малайзійського літака і загибелі 298 людей винен президент Росії Володимир Путін.

Джош Ернест пояснив, що оскільки авіалайнер був збитий ракетою, запущеною з території, контрольованої проросійськими сепаратистами, тому російський президент винен у цій трагедії, передає Радіо «Свобода» з посиланням на Reuters, який підкреслює, що за період нинішньої кризи Білий дім ще не виступав з настільки жорсткими оцінками на адресу Кремля.

ЧУРКІН ПРОКОМЕНТУВАВ КАТАСТРОФУ БОЙНГА: «ЦЕ БУВ... КОНФУЗ, А НЕ АКТ ТЕРОРИЗМУ»

Постійний представник Росії в ООН Віталій Чуркін назвав катастрофу малайзійського Боїнга... конфузом. Коментуючи інформацію про перехоплені СБУ розмови терористів на Донбасі, коли ті з'ясували, що збили пасажирський літак, а не військовий, Чуркін зазначив, що вони збили його помилково. «Згідно з записами, люди зі сходу (України) говорили, що вони збили військовий літак... Якщо вони вважали, що збили військовий літак, це був конфуз. Якщо це був конфуз, це не був акт тероризму», — зазначив він.

В. Чуркін (у центрі)

КОНФУЗ В 298 ЖИЗНЕЙ...

Олег Панфілов

«Согласно записам, люди с востока (Украина) говорили, что они сбили военный самолет... Если они считали, что сбили военный самолет, это был конфуз. Если это был конфуз, это не был акт терроризма», — сказал постоянный представитель России в ООН Виталий Чуркин...

Английское «confusion» точнее переводится как «путаница» или «сматнение», но сути не меняет. Меняет отношение к России, как к стране, которая никогда не извинялась за свои преступления. Напротив, всегда утверждает, что права в своих оправданиях, даже когда припирают к стенке.

Виталий Чуркин — лицо России. Ее голос, ее совесть, если хотите. Его поведение все последние месяцы — это поведение России, ее власти, ее населения. Все это время он изворачивался, обманывал, подтасовывал факты и убеждал мир в добрых намерениях Кремля. Российское население, до этого не обращавшее внимания на Организацию Объединенных Наций, вдруг полюбило смотреть и слушать Чуркина, внимать его речам. В форумах, социальных сетях и чатах Чуркин стал одним из самых популярных российских политиков. В качестве причины такой любви называлась перепалка с американским представителем Самантой Пауэр. «Вот он ей врезал», «как он ей сказал», «стер ее в порошок», — писали россияне, которым полностью не показывали все заседания Совета Безопасности ООН. А если и смотрели в интернете, то все равно больше всего верили Чуркину.

Чуркин произнес такую же циничную фразу, похожую на путинскую — «она утонула». Отличие только в том, что Чуркин не улыбался. Без сомнения, россияне вздохнули с облегчением. Часть из

них уже понимала, что война в Украине на их совести, часть — мечущихся, ждущих, кто же возьмет на себя бремя ответственности — кто-то же должен выкручиваться. Чуркин и стал выкручиваться. Получилось, как всегда, цинично и мерзко. Россиянам все равно понравится...

За двадцать с лишним лет изучения постсоветской пропаганды и информационных войн сожалею о том, что так и не смог получить специального медицинского образования в области психиатрии. Журналистика существует, пока есть читатели, телевизоры и радиослушатели. И публичность профессии в России не означает ответственность и этику, по большому счету — совесть. За 14 лет восстановления традиций советской пропаганды всякое было. Начиналось со второй чеченской войны и кризиса в Югославии. Война в Грузии и многочисленные катастрофы. Война в Украине — шедевр пропаганды, об информационной войне затально надо писать книги.

И пытаются объяснять, почему россияне иначе думают, иначе оценивают, иначе делают выводы. Путин долго выстраивал пропаганду, постепенно и настойчиво. Тем более, больших усилий не надо было прилагать — только восстанавливать то, к чему подавляющее большинство населения привыкло, а многие еще и ждали. Телевизор в доме для человека с советским воспитанием — все равно, что батон докторской колбасы в пустом холодильнике. Вечерами изможденный проблемами обычный россиянин садится у телевизора и получает свою порцию патриотического ауто-тренинга. Неважно, что у него унитаз в квартире треснул, сын — двоечник, жена — склочница, соседи — хуже «бандеровцев», россиянин усаживается и слушает. Ему говорят, ты — гражданин «Великой страны», у тебя самый храбрый, умный и справедливый президент, все вокруг враги.

И так последние 14 лет. Подводная лодка — утонула. Бесланские дети — сгорели. Зрители «Норд-Оста» — отравились. Крымск — утонул.

Не знаю, ведет ли кто статистику таких ужасных смертей эти 14 лет. Я точно знаю только о журналистах, их больше пятидесяти. А сколько в Чечне и Дагестане, сколько в Грузии и Украине? Сколько погибают в пожарах и наводнениях? Это тоже конфуз?

Самое обидное — не то, что сказал Чуркин или всегда говорит Путин. Самое обидное, что россияне этому поверят и будут верить. Когда российская армия воевала в Чечне, объяснялось «исламской угрозой» и «чеченским терроризмом». Когда пошли завоевывать Грузию, то и там нашли «грузинский фашизм». И когда проводили социологические исследования, то Украина всегда была братской страной и украинцы — братским народом. Куда все это исчезло?

Почему у россиянина такая странная психика? Вчера любил, сегодня не люблю, завтра — буду ненавидеть. Отчаянно ненавижу, искать любой повод, чтобы возненавидеть еще больше. Как будто больше нет другого дела.

Не знаю, спасет ли Россию наказание Путина и Чурки-

на, Лаврова и Шойгу. Изменится ли Россия? Перестанут ли они ненавидеть всех подряд, на кого укажет телевизор? Начнут ли когда-нибудь думать своей головой и своим сердцем?

Конфуз произошел не с террористами. Оконфузилась Россия, все, кто ненавидит Украину и украинцев, и кто равнодушен. В том числе и те, кто чувствует. Боинг — не просто металлическая конструкция, в которой сидели голландцы, малайзийцы и австралийцы. Самолет стал символом жестокости и путинского безразудства.

«Конфуз» — всего лишь оговорка безответственного чиновника, который по долгу службы должен спасать свое руководство. Он не случайно подобрал слово, которое совершенно точно обозначает степень кремлевского хамства.

И, как всегда, ни Чуркин, ни Путин не извинились. Не считают нужным. Им все равно, они всего лишь оконфузились...

Олег ПАНФИЛОВ, профессор Государственного университета Илли (Грузия), основатель и директор московского Центра экстремальной журналистики (2000-2010)

РОСИЯ АГРЕСИВНО НАВ'ЯЗУЄ УКРАЇНІ ПЕРЕГОВОРИ З ТЕРОРИСТАМИ І ВІДМОВЛЯЄТЬСЯ ВІД ПЕРЕГОВОРІВ ЩОДО КРИМУ

В. Лавров

Міністр закордонних справ Росії Сергій Лавров вважає, що влада України повинна провести прямі переговори з терористами. Як передає власний кореспондент УНІАН у РФ, про це він сказав на прес-конференції в Москві. Журналістів українських ЗМІ не було допущено на цю прес-конференцію.

«Що стосується учасників переговорів з боку ополченців, я вже сказав, що відбулося кілька відеоконференцій, були представники Луганська і Донецька, які сприймаються як такі тими, хто представляє Київ, — колишній президент Кучма і ряд експертів (голова організації «Український вибір» Віктор Медведчук — УНІАН), то немає жодних проблем з тим, щоб знайти співрозмовників у південно-східних регіонах (терористи контролюють тільки ряд районів у Луганській і Донецькій областях — УНІАН), які б представляли ополчення», — сказав Лавров.

«Я переконаний, що прямі переговори, сподіваюся, дуже скоро почнуться, не наштовхнуться на якусь проблему, стосовно того, хто кого представляє. Ви знаєте, що громадяни інших країн воюють з обох сторін, з цього приводу маса репортажів — про шведських неонацистів, польських представників різних рухів...» — сказав Лавров. «Справа не в тому, хто кого представляє конкретно, і хто є громадянином якої країни (більшість лідерів терористів — громадяни РФ, які не мають жодного стосунку до Донбасу, — УНІАН). Справа в тому, наскільки людина відповідає за домовленості, яких досягнуто», — сказав глава МЗС РФ і заявив, що спроможність української влади домовлятися викликає великі сумніви. «Що стосується ополченців, треба дати шанс цим переговорам. Повторю ще раз: відеоконференції підтверджували, що проблем з вибором співрозмовників у Києва і ОБСЄ не існує, що стосується представників Південного Сходу», — зазначив Лавров. Водночас він заявив, що Крим — це територія Росії, і «жодних переговорів щодо Криму ні з ким не було, немає і бути не може».

Нагадаємо, що РФ у березні, порушуючи всі міжнародні договори, анексувала український Крим і продовжує дестабілізувати ситуацію на сході України, направляючи туди озброєних терористів. Влада РФ надає військову, матеріально-технічну, фінансову підтримку терористичним організаціям «Донецька народна республіка» і «Луганська народна республіка». З 15 квітня в Донецькій і Луганській областях триває антитерористична операція.

23 червня в Донецьку пройшли переговори щодо мирного врегулювання ситуації на сході України. На зустрічі були присутні спецпредставник діючого голови ОБСЄ Хайді Тальявіні, надзвичайний і повноважний посол Росії в Україні Михайло Зурабов, колишній Президент України Леонід Кучма, лідер руху «Український вибір» Віктор Медведчук, депутат від Партії регіонів Нестор Шурфріч, экс-депутат Олег Царьов, а також лідери бойовиків «ДНР» і «ЛНР».

27 червня в Донецьку відбулися чергові переговори з мирного врегулювання ситуації на Донбасі. 28 червня Л. Кучма заявив, що ухвалення терористами рішення скласти зброю багато в чому залежить від позиції Росії, і терористи не налаштовані на мирний процес. 4 липня Н. Шурфріч заявив, що відновлення активної фази антитерористичної операції на Донбасі зірвало переговори з лідерами терористів «ДНР» і «ЛНР».

12 липня міністр закордонних справ України Павло Клімкін заявив, що представники так званої «ДНР» умисне уникають можливості проведення переговорів, незважаючи на безліч запропонованих варіантів і місць їх проведення.

РУКУ РОСІЇ, ЯКА ЗНИЩИЛА «BOEING-777», В ОДЕСІ ЗАКАРБУВАЛИ У ГРАФІТІ

Уже наступного дня після того, як в Донецькій області проросійські терористи знищили «Boeing-777», на узбережжі Одеси з'явився графіті на знак пам'яті 298 пасажирів, які загинули у цій авіакатастрофі. На підпільній стіні пляжу на 16-ій станції Великого Фонтану художник Святослав Лаврусенко зобразив на своєму малюнку злочинну руку Росії, яка накинута смертельний зашморг на цивільний літак, що прямував по курсу Амстердам (Нідерланди) — Куала-Лумпур (Малайзія).

Розмістивши зображення графіті на своїй сторінці «ВКонтакте», Святослав додав до цього лише кілька речень. «Своє стріт-арт я намалював на місці попередньої роботи — «Путін пожирає Крим», яку комунальники казна-чому зафарбували. Нове графіті присвячене пам'яті людей, що загинули у результаті терористичного акту.

Без коментарів. Вшануємо хвилиною мовчання...».

Загалом юний одеський соціальний художник уже створив цілу панораму графіті на пляжній стіні. Тут і вільна, незалежна Україна в образі дівчини з вишиваним рушником, і сцена побиття активістів столичного Майдану «беркутівцями», і зображення розв'язаної Кремлем військової агресії на Донбасі. Святослав каже: «Я маю лише правду. А це, схоже, не всім до вподоби. Сподіваюся, що нова робота тримається довше. На цьому зупинятися не збираюся: окрім політичних малюнків, планую створити ще й серію яскравих поетичних графіті».

Сергій ГОРИЦВІТ
На світлинах: так зобразив загибель «Boeing-777» художник Святослав Лаврусенко; Святослав Лаврусенко біля свого графіті «Путін жере Крим».

Фотом vk.com/slavrusenko

Джон ГЕРБСТ: НАЦІОНАЛЬНА ГІДНІСТЬ ДОРОЖЧА ЗА «МІСТРАЛІ»

«Сором», «помилка» і «ганьба» — три слова, які колишній посол США в Україні Джон Гербст уживає під час інтерв'ю стосовно французької влади за намір продати авіаносці Росії, стосовно українських посадовців за надмірні політичні амбіції, що заступають дорогу державним інтересам. Утім, Гербст також сварить і політиків удома — через слабку військову допомогу Україні. «Деякі речі відбуваються дуже повільно, — каже дипломат. — Але я вірю, що Україна отримає додаткову військову допомогу від США». Інтерв'ю «Голосу Америки» Джон Гербст дав напередодні візиту до Європи, де проведе низку переговорів про санкції проти РФ та підтримку України.

— Які зустрічі Ви плануєте під час візиту до Європи?

— Я буду в Берліні, Лондоні, Брюсселі і, можливо, інших місцях. Йтиметься виключно про ситуацію в Україні і про те, як США, Німеччина, Британія та Європейський Союз мають діяти. Зараз необхідно розширювати санкції. Адже санкції, які США наклали на Росію ще до того, як був збитий літак, були жорсткими. А от санкції, які наклали на Росію європейці, були не дуже жорсткими і, щиро кажучи, не надто дієвими. Європейці повинні накласти на Росію санкції, які будуть відповідні американським. Зараз усьому світу вже очевидно, що російські війська обстрілюють українські сили зі своєї території. Це обурлива агресія! Вони більше не можуть розповідати, що це коять проросійські сепаратисти. Настав час для серйозних санкцій.

— Наприклад?

— Наприклад, НАТО або окремі країни НАТО повинні надати Україні військове обладнання — протитанкове й протиавіаційне, обладнання як проти броньованих машин, так і проти ракет, зенітних ракет і снарядів для системи «Град», які росіяни надали сепаратистам. Для НАТО це також час почати пильніше захищати східних союзників. У країнах Балтики має бути більше солдатів. Можливо, також настав час привезти туди танки і більше авіації.

— Але як же Україна? Франція ось-ось має передати військові авіаносці «Містралі» Росії. Надії на те, що вона цього не зробить, майже не лишається. Британія також готова продавати зброю Росії. Про яку стабільність і захист тоді можна говорити?

— Я не думаю, що ці продажі справді відбуваються. Так, Олланд (Французький Олланд — президент Франції — авт.) сказав минулого тижня ганебну річ про те, що перша «Містраль» буде продана в жовтні... Це — ганьба! І я думаю, що люди у Франції це розуміють і рішення, можливо, не буде остаточним. Рішення британців продовжувати продавати їхню зброю (Росії — авт.) — також неприйнятне. У нас буде нагода поговорити з урядовцями та ЗМІ цих країн. Переконаю — це дасть результати.

— Що, крім Вашого оптимізму, дає Вам підстави так думати? Чому Ви вважаєте, що Франція відмовиться від вигідного контракту?

— Тому що це — ганьба! Так, у виробництві авіанос-

ців було задіяно багато людей, йдеться про контракт у 1,5–1,6 мільярди доларів. Але хіба це ціна для національної гідності? Франція — це дивовижна країна, що є серйозним гравцем на міжнародній арені. Вона виглядатиме дуже жалюгідною і жадібною, якщо продасть військове обладнання агресору під час війни. Думаю, найкращі янголи Франції заговорять, і ми зупинимо це.

— Цього тижня були затримані волонтери, які намагалися через польський кордон пронести на собі бронезилети для українських солдатів. Як на мене, це дуже страшно і водночас знаково, бо якщо українську армію підтримують таким чином, то справи дуже кепські. Чому в США іде так багато часу на те, щоб врешті-решт передати обіцяні бронезилети?

— Ми надали якусь частину, але цей процес справді рухався дуже повільно. Частково це тривало так довго через небажання адміністрації Обами надавати Україні будь-яке обладнання, що, на мою думку, було дуже серйозною помилкою. Пішли тижні, перш ніж вони вирішили, що нададуть куле-непробивні жилети. Кілька тисяч Україна таки отримала, але, без сумніву, українським солдатам потрібно набагато більше. І ми повинні робити все, що в наших силах, щоб надати ці жилети оперативно. У нас нема вибачень, щоб пояснити — чому ми їх не надали швидко. Це була помилка США.

— Тобто це було виключно небажання адміністрації Обами?

— Зараз загалом є проблеми із допомогою. У нас є дві основні війни — в Іраку та Афганістані. Я знаю, що є неймовірно великі замовлення у тих людей, які займаються виготовленням бронезилетів. Це могло вплинути на ситуацію також. Окрім того, ми могли б надати жилети з Афганістану. Проте, наскільки я розумію, для цього треба вирішити питання легальних дозволів.

— Мені доводилося багато чути про те, що зустрічі українських і американських високопосадовців не відбуваються через протоколи й умовності. Адже, відповідно до протоколу, спершу має приїхати міністр закордонних справ країни, а тоді вже можуть бути інші зустрічі. Але чи варто дотримуватись умовностей під час війни? Чи є сенс Порошенку бути

більш активним у його спілкуванні з Обамою?

— Я не думаю, що президент Порошенко чи міністр закордонних справ України Павло Клімкін, який, до речі, наступного тижня приїде до Вашингтона, стикнулися б із якимись проблемами щодо організації зустрічей у столиці. Двері відчинені для консультацій, зустрічей, телефонних переговорів. Ми розуміємо, що Порошенко спільно з його демократично обраним урядом бореться із агресією, створеною Росією, тому він заслуговує на американську підтримку. Ми вже допомагли санкціями. Треба визнати — ми були слабкими у військовій підтримці України, але навіть це змінюється.

Думаю, якщо міністр Клімкін наполягатиме і просуватиме ідею військової допомоги, він знайде людей, які зацікавлені в цьому і спробують допомогти. Я знаю, що у Конгресі є багато таких людей. Тому я сподіваюсь, що ваш міністр підніметься на Капітолійській пагорб і зустрінеться як із демократами, так і з республіканцями, які хочуть допомогти Україні.

Іноколи деякі речі рухаються повільно, а в цьому випадку — дуже повільно. Але я вірю, що Україна отримає додаткову військову допомогу від США.

— Коли це може статися?

— Не впевнений, що це відбудеться швидко. Я думаю, що це буде успіхом, причому дещо незвичайним, якщо ви отримаєте військову допомогу протягом місяця. І це ще буде дуже і дуже швидко. (Гірко посміхається). На ділі це може зайняти і кілька місяців... Я розумію, що це дуже прикро, бо бої ідуть зараз. Але, можливо, бої будуть і через місяць. Хоча хочеться вірити, що їх не буде. Проте доки не буде великих санкцій, я не вірю, що пан Путін відступить.

Ми знаємо, що у Москві є багато знервованих людей. Ми не впевнені — чи нервуються Путін. Очевидним є те, що він хоче побавитися із благополуччям вашої країни. Путін хоче бути в ролі агресора, спостерігати смерті мирних, ні в чому не винних людей. Але... (дипломат киває скрушно головою і заговкає).

— Кілька днів тому Ви заявили, що Порошенко і Яценюк — не союзники, але й не вороги. Ви сказали цю фразу всього за день до заяви Яценюка про відставку уряду. Ви

досі дотримуєтесь такого ж погляду?

— Я досі думаю, що вони — не вороги. (Посміхається). Але ми можемо констатувати, що виникло певне переплетіння. І може навіть не стільки між Порошенком і Яценюком, як між Порошенком і Тимошенко. Порошенко і Тимошенко мають довгу історію тяжких і позбавлених співпраці відносин. Були деякі рухи останніми днями, які врешті-решт призвели до падіння уряду. Мені здається, що сторона Порошенка це розпочала, коли УДАР і «Свобода» залишили уряд. І я можу зрозуміти пана Яценюка, який був не в захопленні від того, що йому треба було залишитись одному без їхньої участі. Тому він відповів у партизанській манері на партизанський хід «Свободи». І це дуже прикро, враховуючи те, що відбувається на сході України. Цю ситуацію можуть вирішити лише українські політики. Вона не є чимось таким, у що може втручатися США.

— Але яку пораду Ви дали б їм?

— Можу сказати лиш одне: треба ставити інтереси країни вище власних політичних інтересів. Часом політикам важко це робити...

— Причому виявляється — це важко робити навіть під час війни.

— Я погоджуюсь із вами. Я вважаю, що це сором. На мою думку, ніхто із тих, хто був причетний до цієї ситуації, не продемонстрував мистецтво управління державою. Але — так — люди часто так роблять. На жаль.

— Якими можуть бути наслідки?

— Вони дуже очевидні. Думаю, незабаром нам слід чекати виборів до Верховної Ради. Я знаю, що президент Порошенко був у цьому зацікавлений. Думаю, у пана Яценюка такі ж очікування. Є одна перевага в тому, щоб мати ранні вибори. Полягає вона в тому, що депутати ВР були обрані за дуже різних умов. Вони не є чудовою законотворчою групою, і з цієї точки зору це — позитивне рішення. Але що, коли вибори треба буде проводити за вісім тижнів? Адже невідомо — чи до того часу вдасться заспокоїти схід України... І, як ви зауважили, ми — посеред війни. То чому ж вони відривають всю їхню увагу від цієї війни? Я думаю, що це обґрунтована критика того, що сталося.

— Три американські се-

натори запропонували визнати ДНР і ЛНР іноземними терористичними організаціями. Як Ви ставитесь до цієї ідеї?

— Я думаю, що це — хороша ідея, зважаючи на те, що зробили ці люди. Кілька тижнів тому я якраз написав колонку про тероризм, який практикується сепаратистами. Тому ініціатива конгресменів цікава, і, ми, мабуть, повинні ухвалити таке рішення. Я не знаю, чи хтось за цим стежив, але тепер я особисто за цим прослідкую.

— Наступного дня після того, як був збитий російський літак, вся увага західної преси була прикута до цієї страшної трагедії. Поза увагою залишилось те, що в Луганську проросійські сепаратисти вбили того дня 20 мирних мешканців і понад 200 чоловік було поранено. Для допомоги людям не вистачало лікарів і медсестер. Прокламі з медикаментами і вчасним наданням медичної допомоги постійно має й українська армія. І це також те, чим Україні могли б допомогти її західні партнери.

— Я не знав про це, тому що ніхто з української сторони не звертався з подібним проханням... Тому повторюся — наступного тижня до Вашингтона має прилетіти міністр Клімкін, і це, мабуть, одна із речей, про які йому варто запитати, бо це — цікава ідея.

— Які юридичні механізми може задіяти Україна в боротьбі з проросійськими сепаратистами? Чи може країна подати на них до суду за збитий літак?

— Мені здається, що родичі жертв збитого літака повинні подати позови проти ДНРівців, їхнього керівництва та російського уряду, оскільки дуже чітко зрозуміло, що саме він забезпечив ДНРівців ракетами. Юридичні дії були застосовані до Каддафі через збитий біля Локербі літак і це — дуже подібна ситуація.

* * *

У результаті вибуху в 1988 році пасажирського лайнера в небі над шотландським містечком Локербі загинуло 270 осіб, серед яких були пасажирки, екіпаж і мешканці міста на місці падіння літака. Слідство тривало не одне десятиліття, перш ніж режим Каддафі визнав відповідальність за організацію вибуху над Локербі.

«Голос Америки» 28. 07. 2014

ПУТІН РОЗПАЛИВ ВОГОНЬ, ЯКИЙ МОЖЕ ВИЙТИ З-ПІД ЙОГО КОНТРОЛЮ...

Найвищий військовий посадовець США генерал Мартін Демпсі занепокоєний, що поведінка Кремля може мати негативні наслідки континентального масштабу. На його думку, хвиля націоналізму, яка зростає в Європі, певним чином була здійснена діями росіян.

«Росія прийняла рішення величезного масштабу — змінити прийнятний порямок, цілісність суверенних держав. Я боюсь, що Путін, можливо, розпалить вогнище, яке виходить з-під його контролю».

Застосування Росією артилерії проти українських військових, за оцінкою американського військового, змінює систему безпеки усій Східній Європі. Генерал нагадав, що вперше з 1939 року, уряд однієї держави застосував військову силу на території іншої суверенної європейської країни. Він порівняв поведінку Володимира Путіна з діями Сталіна, який під аналогічним гаслом захищував територію Росії в 1939 році окупував Західну Україну, що тоді належала Польщі.

Воєнні дії в Україні, зазначив Мартін Демпсі, знаменують зміну у відносинах між Європою та Росією, як також у стосунках Вашингтона та Москви. Щоправда, наскільки глибокими будуть ці зміни, ще не зрозуміло. Нарощування військового потенціалу Росією, авіації та ракет дальнього радіусу дії, що почалося з 2008 року, вказує на бажання Кремля змінити існуючий баланс сил, каже генерал.

«Вони, безумовно, прагнуть зайняти іншу позицію не лише у Східній Європі, а й у Європі загалом та у стосунках зі Сполученими Штатами».

У цій ситуації, на думку Мартіна Демпсі, НАТО повинно визначитися, що ці зміни означають для Альянсу, який було створено для стабільності та безпеки в Європі на протилежному Радянському Союзу. Генерал Демпсі вважає за потрібне підтримувати контакти зі своїми російськими колегами, поміж яких бачить певний спротив діям Володимира Путіна.

«Про це ризиковано говорити, адже десяток із них може завтра потрапити у Гулаг, але, на мій погляд, російські військові та лідери, яких я знаю, проти своєї волі беруть участь у цих бойових діях».

За словами генерала Демпсі, Сполучені Штати не сидять склавши руки. Триває активний процес визначення, яку підтримку надати Україні, і у цьому процесі Пентагон співпрацює з союзниками по НАТО. Окрім того, США переглядають свою власну модель безпеки і стратегію, до якої не повертались 20 років, зазначив Мартін Демпсі.

Радіо «Свобода»

Мартін Демпсі, генерал, голова об'єднаного комітету начальників штабів США

ЧЕРМОШЕНЦЕВА НЕ ЗАБУВАЄМО!

(Закінчення.)

Поч. на 1-й стор.)

ДЕЯКІ ВУЛИЦІ В ТЕРНОПОЛІ НАГАДУЮТЬ ЯЛТУ

Люба погодилася їхати відразу. Вона не була раніше знайома з ветераном визвольних змагань, однак добре розуміла стан його душі. Бо й сама на початку березня поповнила багатотисячну армію «переміщених осіб». Та й що тепер ділити проукраїнським кримчанам? Одна біда на всіх, одні сподівання. Між нею і упівцем прізви немає, розділяє хіба що вік і... відсутність бойового досвіду у Люби. Ну, й те, що мову українську вона спокійно вивчала у звичайній кримській школі, а не біля повстанських багать.

Перед поїздом ми зв'язалися по телефону з директором закладу Степаном Глушом, і той обіцяв нас зустріти. Це було б дуже доречно, бо пансіонат знаходиться далеченько від центру. Вийшовши з вокзалу, ми й справді відразу побачили його машину. Оскільки Степан Васильович знав, що Люба — кримчанка, то одразу запропонував нам невеличку екскурсію містом. У центрі ми подивилися все і дійшли консенсусу в тому питанні, що деякі вулички в центральній частині міста дуже нагадують Ялту. А ще в Тернополі багато квітів, зелені, пам'ятників і гарних церков. Деякі з них встигли побачити. Потім Степан Васильович показав нам велике штучне озеро в межах міста, по якому ходить маленький екскурсійний пароплав. Це не Ялта і не Севастополь, звичайно, але ж... Он у Сімферополі також є водосховище, а ось такого пароплава немає!

ПАСІКА — СИМВОЛ ХАЗЯЙНОВИТОСТІ

Село Петриків знаходиться на околиці Тернополя, геріатричний пансіонат огорожено парканом, поряд невеликий лісовий масив. У межах пансіонату є навіть пасіка, а від неї завжди віє стабільністю... Мимоволі я порівнював цей пансіонат із сімферопольським, де свого часу провідував нашого читача Володимира Лещенка. Треба сказати, що кримський не витримав би порівняння із тернопільським. Адже тут гарний сад, багато клумб, є альпійські гірки, доріжки для прогулянок тощо. Постійно щось підсаджують, вдосконалюється, покращується... Видно руку господаря! Є навіть власна пекарня, де ви-

пікається хліб. А на релігійні свята привозяться такі гарні короваї! Одним словом, тут все зроблено для того, щоб бодай час від часу мешканці пансіонату мали якесь невеличке свято для душі. І у приміщеннях затишно, — майже в кожній кімнаті гарні килими на стінах. А ще мені сподобався маленький штучний водоспад в одному із залів. Шум води і гірський пейзаж, намальований на стіні, створює ілюзію перебування в одній з кримських гірських ущелин.

І ХУДОЖНИКИ, І МАЙСТРИ БОЙОВИХ МИСТЕЦТВ...

Талантами пансіонат не обділений. Нам показали альбом робіт художниці Світлани Драган. Їх же ми бачили і на стінах. У власному альбомі художниці, яка пересувається на візочку, залишила теплий запис про свою бабусю: «З дитинства поруч була моя бабуся Настя — чудовий порадник, нахненник і помічник. А також — чуйний приятель. Вона підбала і про мій духовний світ та пізнання Бога. Завдяки їй та добрим і чуйним вчителям, здобула неповну середню освіту вдома. Зв'язок із школою подарував мені багато друзів, незабутніх радісних подій. Турботливі вчителі прищепили любов до книг, заохочували до праці й творчості. Як і кожна дитина, я любила малювати. Першими моїми малюнками були квіти, сонце, метелики та дівчинка-принцеса...». Ми побачили, що тепер переважають роботи на релігійну тематику, є багато пейзажів. Альбом було видано за фінансової підтримки

Тернопільської обласної державної адміністрації і Тернопільської обласної ради. Це також говорить про те, що небагатьох людей у Тернополі чимало, а висока релігійність галичан так чи інакше впливає на ставлення до людей з особливими потребами. Трішки забігаючи наперед, скажу, що пізніше ми познайомилися... ще з одним кримчанином! Це кримський татарин Алі, який працює перукарем і доглядає свою, прикуту до ліжка, дружину. Як він опинився в Галичині? Про це не дуже хотів говорити. Ми в загальних рисах зрозуміли, що рідня не дуже хотіла, щоб він, кримський татарин, одружувався на українці. Алі — великий патріот України, з вікна його кімнати звисає український державний прапор. А ще він — майстер з бойових мистецтв,

Алі, майстер з джиу-джитсу, Володимир Чермошенко, Сергій Лещенко (зліва направо)

фахівець з джиу-джитсу. У нього перший дан, це досить високий рівень майстерності. А військова його спеціальність — снайпер. Алі сказав, що якби не хвора дружина, то рвонув би тепер в зону АТО. Бо нема сил дивитися на смерті і руйнування в такому благодатному колись індустріальному краї. Колись Сталін вислав його народ до Середньої Азії, а тепер Путін знищує українців руками найманців та зазомбованих посіпак...

ПАТРІОТИ НЕ ДАЮТЬ СКУЧАТИ ЧЕРМОШЕНЦЕВУ

...Зустріч із Чермошенцевим була надзвичайно теплою. Може, тому, що зустрілися люди трьох поколінь, яким не байдужа доля Криму? А може, тому, що люди з такою надзвичайною долею, як у Володимира Чермошенцева, є великою рідкістю... Ми зрозуміли, що в геріатричному пансіонаті до самотнього ветерана став-

«Світлиця» — наш оберіг!

ляється добре. Трішки менше ступнів свободи, зате ніхто не застуджує за український патріотизм. Скоріше, навпаки. На ліжку кримчанина я побачив невелику записку з коротким текстом: «Пане Володимире! Студентство географічного факультету ЛНУ ім. Івана Франка пам'ятає українських героїв, які йшли на смерть за волю, за соборність Української держави! Слава, якою ви себе вкрили, не померкне у віках. З повагою — львівські студенти». Ну, такі повідомлення Володимиру Олексійовичу як балзам на душу... В Криму цим не балували. Хоча... якби він в Криму не висовувався, не виступав на захист героїв УПА, то зараз перебував би не в геріатричному пансіонаті, а збирав би малину на власній дачі. Але не міг

Володимир Олексійович змовчати, коли його Армію шовіністично налаштовані кримчани несправедливо ганили. Адже саме УПА визволила його з німецького концтабору під Дубно! Нещодавно місцеві патріоти возили Чермошенцева на Рівненщину — на місця колишніх боїв. Дорога була поганою, хвилювань також вистачало. Не раз наворачувалися сльози, коли проїжджав місцями, де гинули хлопці. Бувало, що й на його руках гинули: «Ніколи я не чув з їхніх вуст слів, які свідчили б про розпач, зневіру, — каже ветеран. — Ніхто з них не шкодував, що став повстанцем. Перед смертю можна було почути тільки шепіт крізь стиснуті зуби: «Мамо...», «боляче...», а ще гасло: «Слава Україні!». З цим гаслом вони й відходили у вічність, рідко хто забував про нього...».

ЯКБИ БУВ ТРОХИ МОЛОДШИМ, ПОЇХАВ БИ ВОЮВАТИ НА ДОНБАС

— Тепер мене хочуть запрошувати до шкіл, аби я виступав перед учнями. І на Рівненщину можна було б поїхати з найбільш патріотичними підлітками. Але важко мені вже... тиск не дозволяє надовго відлучатися від пан-

сіонату, дуже залежу від медиків, — говорить Володимир Олексійович. — Та й мало буде одного дня, щоб об'їхати всі місця боїв. Адже я воював на Рівненщині два роки, і рідко ми ночували на одному місці більше одного разу. Мене спочатку «кацапчуком» називали, бо я не знав жодного українського слова. Але повстанці завжди перевіряли новачка в бою; якщо не боїться, воює з ворогом як слід, значить, — «свій». Мені повірили і я намагався виправдати цю довіру. Щочоночі ми мусли йти на нове місце, бо палали українські села — і німці, і Армія Крайова, і червоні партизани не давали спокійно жити українському селянину на своїй землі. Але ж ми тоді надовго звільнили Волинь від окупантів! А тут я не можу спокійно дивитися, як гинуть наші хлопці на Донбасі... Якби був молодшим, неодмінно вирушив би туди, щоб прискорити звільнення України від чужинців. Знаєте, часом думаю: а може, я таки українського роду? Може, мої предки жили над Черемошем? Бо надто вже співзвучні прізвища... Та й село моє рідне на Поволжі називалося Лихоманка, — російською мало би бути: Лихорадка. І голод там був, а він був переважно в українських селах, і батька мого вбили в 1932 році на моїх очах... Не було у мене жодної причини любити радянську владу. А мій командир, Георгій Чуйковський (він був сином священика, мав псевдо «Юрко») і командував Дубенською сотнею), замінив мені батька. Тому я не міг усі 23 роки незалежності тихенько відсиджуватися в Криму і мовчати тоді, коли ображали українців і мою Армію. Я зараз втратив рідний дім, зате не втратив Україну, а для мене це головне...

Люба Калмакова уважно слухала Володимира Чермошенцева. Вона боролася за Україну на сімферопольських мітингах, але небагато знала про реалії повстанського життя. Мабуть, красномовним був її погляд, бо коли ми вже прощалися, літній кримчанин тихо шепнув мені: «Бережи її... бачу, що любить вона Україну...».

Сергій ЛАЩЕНКО

Л. Калмакова і С. В. Глушок

Гостям галичанки раді

Пасіка — символ хазяйновитості!

Ось такий хліб привозять до свят

Василь МАРСЮК

СМЕРТЕЛЬНЕ
ВЕСІЛЛЯ

Я — сліпий і глухий, вже прожив я багато,
та було не багато щасливих днів:
десять літ по лісах я ховався зятато,
двадцять років по тюрмах
сібірських сидів.

Все ж марою не був, коли жив у кривіці.
Був повстанцем. Шулікою звали мене.
І загін мій шуліками звали німці,
а москальський набрид нас і досі кляне.

Не питаєте нічого. Я зовсім глухий,
очі теж затягло мені млою.
Вже піввіку ходжу я по світу такий,
коли вийшов з останнього бою.

Ні, не вийшов. Солдати
знайшли вже мерця,
налетівши, як ворони-круки,
не добила чогось — хтіли мати живця,
щоб ввіймати ще більшу шуку.

Ще літав тут, як беркут, Шухевич Роман
і земля ще під ворогом тліла...
Та її оповив той московський туман —
прощавай, Прикарпаття миле!

Я забув майже все: і колючі дроти,
холод, голод і всі катування,
в моїх більмах стоять
лиш повстанці-брати
і в Яремчі мій бій останній.

Рідні гори стоять, наче райський сад.
Гори, гори, нещасні гори!
Я на вас хоч разочок поглянути рад,
та покрила вас ніч неозора...

Під горою кипів поміж скелями Прут
і черемха ціла, як засватана дівка,
кожний куц і смереку любив я тут,
де була моя хата-кривка.

Довго-довго була. Хоч і в дальні краї
з другом Гнатом ходили ми звідси.
Всі довкола ліси, і верхи, і плаї —
все обнюхали тут комуністи.

Та у скельному схроні Господь нас беріг
і сестричка моя Катерина,
як лисичка, вона прокрадалась в барліг
і приносила хліб та новини.

Гнат Катрусю кохав, і кохала вона,
лиш очима кохались, як діти,
бо іще не скінчилась повстанська війна,
не забралися звідси совіти.

А вінчання було, без попів, без сватів.
О нещасне, смертельне вінчання!
Гурт солдатів зненацька на нас налетів,
коли Катря прийшла востаннє.

Нас до ночі беріг ангел наш — кулемет.
Москалі причаїлись на чатах.
І Гнатко проказав (він був трохи поет):
«Ось і час нам настав обвінчатись!»

Любий друже, вдягни нам з ялиці вінки —
ми з Катрусєю будемо навик!»
Я не дав їм, як піп, цілувати руки,
лиш хрестом осинив і обняв їх.

І вони обнялися уперше в житті,
цілувалися в пітьми. Я ж на варті
до світання стояв, доки хмари руді
стали вранці наш схрон облягати.

Поналазило більше тепер солдатні.
Кулемет наш замовк без набоїв...
І тоді молодята сказали мені:
«Вбий нас, брате, благаєм обоє!»

Боже, Боже, великий мій гріх!
Вбив сестру і товариша-брата,
а себе, а себе я не встиг, ну не встиг,
бо в кривку влетіла граната...

І навіщо мене відходили вони?
Аби в пеклі помучився згодом?
Я не мав перед ними і крихти вини,
моя вічна вина — перед родом.

Не вберіг ні сестру, ні її обранця,
а свого побратима — за це мені кара.
Табори та дроти, табори без кінця,
все життя — як свинцева хмара.

Та ви чуєте хоч мене?
Я ж бо вас і не чую, й не бачу.
Навіть Бог хай мене прокляне —
не молюся, не мучусь, не плачу!

27.06.2013 р.

м. Київ

В РОСІЇ ЗНИЩУЮТЬ МУЗЕЙ ТАБОРУ,
ДЕ ЗАГИНУВ СТУС ТА БАГАТО УКРАЇНЦІВ

У Росії в Пермі розпочато
демонтаж конструкцій мемо-
ріалу історії політичних репресій —
єдиного в Росії музею
ГУЛАГу під відкритим небом.
Про це повідомляє «Комсо-
мольская правда».

За словами виконавчого ди-
ректора музею Тетяни Курсіної,
робітники знищують бензопил-
кою автентичні дерев'яні конст-
рукції і металеві ворота табірної
зони.

«Я була шокована цим мрако-
біссям, — заявила Т. Курсіна. —
На території музею опечатані
приміщення, де перебуває май-
но автономної некомерційної
організації».

Вона наголосила, що невідомо,
хто віддав наказ фізично
знищувати музей.

Також ніхто не порадився з
фахівцями — чи можна розпи-
лювати цінні конструкції, які во-
лонтери та співробітники музею
тривалий час по крихтах збира-
ли по всій окрузі, щоб повною

мірою відтворити обстановку гу-
лагівського табору.

«Якщо так далі піде, то на те-
риторії «Пермі-36» ми побачи-
мо красиві квітнички, а від уні-
кальної пам'ятки не залишиться
зовсім нічого», — наголосила
Тетяна Курсіна.

Нагадаємо, що «Перм-36» —
неофіційна назва радянської ви-
правно-трудова колонія суво-
рого режиму № 36 для засуд-
жених за «особливо небез-
печні державні злочини» в се-
лиці Кучино Чусовського райо-
ну Пермської області РФ.

З 1972 року в колонії утриму-
валися засуджені за звинувачен-
ням в «антирадянській агі-
тації і пропаганді», серед них
— Василь Стус, Левко Лук'я-
ненко, Валерій Марченко, Ва-
силь Овсієнко, Юрій Литвин,
Олекса Тихий, Володимир Бу-
ковський, Натан Щаранський,
Баліс Гаюскас та інші політ-
в'язні, значну частину яких
складали українці.

«ЛИСТКУ ПОДІБНИЙ НАД ЗЕМЛЕЮ,
ЩО ВІТЕР З ДЕРЕВА ЗРИВА,
ХТО МОВУ МАТЕРІ СВОЄЇ,
ЯК СИН НЕВДЯЧНИЙ, ЗАБУВА...»

Чи не до своїх номенклатурно-донець-
ких земляків, ініціаторів мовної регіона-
лізації країни звертається Володимир
Сосюра? І чому б їм сьогодні не визначити
поета своїм авторитетом? Бо ж авторитет
для них — понад усе! А чим Сосюра не
авторитет?

По-перше, класик радянської літерату-
ри. По-друге, хто, як не він, зміг так
проникливо і глибоко передати неповтор-
ність донецької душі з її майже первісною
емоційністю та любов'ю до своєї грішної
землі зі всіма її природними скарбами?

На те, що в Сосюрі жило усередині «два
Володьки», — можна було б і закрити очі.
Мало там що... Ну служив в особистій
охороні у Петлюри, потім ще у Махна
якийсь час... Навернув його Головний
отаман писати українською... Написав у
1920-ті поему «Мазепа»... Побився у го-
ломор з енкаведистами, які у товарня-
ку харківської залізниці колективом гвал-
тували дівчинку-селянку... Так йому ж за
це поставили діагноз — параноїдальний
синдром і лікували в харківській дурці...

Але що там не кажи, навіть у дурці всі
санітарики були в нього закохані і декла-
мували напам'ять «Так ніхто не кохав...».
Та що там медперсонал! А хворі... Хіба
можна забути хлопчика, який бігав в одній
близькій до свого ліжка і кричав: цвіте
Червона Україна!

Та й те, що усе життя за Сосюрою
ходила «тінь смерті у жовтих штиблетах,
світло-шоколадному костюмі із безбарв-
ним обличчям нальотчика», — хіба ці по-
чуття не знайомі сьогоднішнім донець-
ким авторитетам?!

Володимир Сосюра народився 6 січня
1898 року в Дебальцевому. В нього було
семеро молодших братів і сестер. І всі
вони росли, «як трава, в бруді й сонці —
вічно голодні й неміти». Їм тільки «снило-
ся прекрасне життя інших, що не мріють
про м'ясо і гарну одягу».

З 13 років Сосюра працював на щепені
і тягав тачки. «Ще й не сходило сонце, —
пише поет у «Третій роті», — і замість

Володимир Сосюра з Марією

гудків співали півні, й холодна зоря тільки
займалась над селом, як мати будила
мене, і я йшов туди, де над «чавункою» і
гулом поїздів гриміло каміння під удара-
ми сотень молотків, де нам видавали на
сніданок іржаві оселедці, і важка тачка з
камінням натирала мої руки до кривавих
пухирів».

Дитячі спогади, громадянська війна, коли
поета ставили перед дилемою — викона-
ти наказ і застрелити полоненого друга
дитинства, чи не виконати наказ і... — всі
ці драми виплескувались у вірші, а особ-
ливо в драми любові. Драми любові до
Батьківщини — згадаймо цюквання поета
після його знаменитого вірша «Любіть
Україну!»). І кохання до жінок... Про одну
таку історію згадаємо сьогодні.

Синьооке кохання Володимира Сосюри
— випускницю київської балетної школи
Марію Данилову — сучасники називали

ФІЛЬМ ПРО СТЕПАНА БАНДЕРУ
ДЛЯ УКРАЇНЦІВ НА СХОДІ

ЗНИМАЄ ХАРКІВСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ І РЕЖИСЕР

Журналіст, режисер і депутат Харківської міськради
Ігор Піддубний почав роботу над документальним філь-
мом про Степана Бандеру російською мовою, який буде
призначений, насамперед, для мешканців сходу Укра-
їни і росіян. Про це повідомляє видання Вести.ua.

«Фільм російськомовний — для жителів сходу України і
росіян», — повідомив режисер. Стрічка замислюється пов-
ністю як документальна, без художніх вставок.

Днями знімальна група закінчила експедицію в Прикар-
паття, де творчі картини побували на місцях боїв Українсь-
кої повстанської армії (УПА), працювали в архівах і в будин-
ку-музеї Степана Бандери, говорили з його соратниками.

«Скажу чесно: Бандера — не мій герой. У дитинстві його
ім'ям нас навіть лякали. Коли їздили з батьками в Гоміль-
шанські ліси, батько казав, щоб далеко не втікали — а то
бандерівці схоплять», — зізнався Ігор Піддубний.

Розвінчувати міфи дитинства довелося за допомогою до-
кументів, історичних книг та особистих зустрічей з повстан-
цями і їхніми нащадками. З документами, каже автор, було
складно працювати, оскільки майже всі вони — польською
мовою.

За результатами експедиції на Прикарпаття сотні хвилин
відзнятого матеріалу чекають доопрацювання. До роботи
над сценарієм Ігор Піддубний хоче запросити як українсь-
ких, так і російських дослідників життя Степана Бандери та
діяльності УПА. Незабаром режисер збирається у відря-
дження до Москви, де спробує отримати доступ до архівів
і поспілкуватися з дослідниками «з того боку», послухати
їхні аргументи.

«У мене немає мети довести або спростувати злочини, які
приписують Бандері. Але ми повинні хоча б дізнатися, хто
була та людина, яка стала символом боротьби за Незалеж-
ність. Але вже зараз можу сказати, що всі розмови про його
участь у злочинах проти мирного населення безпідставні,
оскільки з 1939 року він в Україні не був жодного разу», —
говорить режисер.

Ігор Піддубний планує завершити роботу до кінця цього
року. Насамперед, за задумом ре-
жисера, докфільм побачать в інтер-
неті — автор розраховує на найшир-
шу аудиторію.

Після того, як фільм про Степана
Бандеру вийде на екрани, Ігор Під-
дубний планує зняти стрічку про
Донбас і його жителів — дослідити,
як заселявся цей край, хто його
жителі і чим вони відрізняються від
решти українців.

«Телекритика»

Ігор Піддубний

«сущим дияволом». Їхні гучні, вибухові
сімейні сварки були притчею во язицех у
мешканців «Слова». Та, можливо, це все-
таки була любов — бо інакше буде незро-
зумим усе інше, що сталося з ними.
1942 року поет дізнався, що Марія —
агент НКВС і змушена доносити на нього
та його знайомих. Однак не покинув її. По
війні, 1948 року, Марія написала листа
тодішньому голові Спілки письменників
України Олександрові Корнійчуківі, що
завербована з 1941 року і змушена була
«по службі» бувати на явочних кварти-
рах... Марію заарештували й засудили на
10 років за розголошення державної та-
ємниці. Із Сосюрою вона розлучилася ще
до арешту. Через рік по смерті Сталіна
Марія повернулася. Казали, що з вокзалу
додому Сосюра нібито ніс її на руках.
Згодом вони знову офіційно одружилися,
й останні десять літ їхнього життя були
мирними та щасливими. Мали онуків Сві-
тозара й Орісу. Марія пережила Воло-
димира на 30 літ, померла 1995 року.

Ольга БОНДАР

Володимир СОСЮРА

МАРІЯ

Задуманий вітер над городом віє,
Ідуть перехожі невпинним прибоєм,
І я поміж ними йду, повний тобою,
горять ліхтарі, мов шепочуть:
«Маріє!..»

І солодко серце стискає і мліє,
мов сон мені дивний, невиданий сниться...
І хочеться в небо злетіти, мов птиця,
де блимають зорі далекі:
«Маріє!..»

І пісня в душі наростає і спіє,
мов вирватись хоче нестримно на волю...
Весна вже прийшла, та дерева ще голі,
й гілля наді мною шепоче:
«Маріє!..»

Десь море на півдні шумить і синіє,
там даль не така, як у нас, на Україні,
Стоять кипариси, струнки і незмінні,
і хвилі під ними шепочуть:
«Маріє!..»

Іду, поспішає, мов крилами мріє
зоря, перед мене в простори щасливі...
А губи шепочуть в блаженнім пориві
для мене єдине ім'я:
«Маріє!..»

ВІДКРИТА «ПОДЯКА» ПУТІНУ ВІД УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІСТА

Понад 350 років ми слухали солодку брехню про те, що «росіяне нам єдинородніе братья, славяне, корни у нас обшие» і т. п. Історіюляльку замотували у гарну обгортку і подавали на всіх етапах інтернаціонального виховання. А тим, хто хотів знати більше, хто хотів пізнати Правду своєї історії та держави, про своїх справжніх героїв і патріотів, тим швидко приклеювали ярлик «мазепинця», «петлюрівця», «націоналіста», «ворога народу» і відправляли до «білих ведмедів». Часто знищували просто фізично, без суду і слідства.

Ідеологи великодержавного шовінізму з часів царату та більшовицько-ленінської диктатури пильно стежили, щоб за жодних обставин не проросли паростки творчої національної інтелігенції. І як тільки це відбувалося, вони негайно виступали проти відомого художника і поета.

Таким чином, «нашу нам історію німець розкаже», — як із сумом писав безсмертний Тарас. Пізніше вірний учень Леніна, ідеолог німецького нацизму Геббельс писав, що якщо у народу в одному поколінні відібрати його історію, то отримаємо натовп. Якщо у другому поколінні, то будемо мати рабів. А якщо уже і в третьому, то не буде там і держави.

Цієї аксіоми і дотримувалися всі завойовники, в тому числі, як московські, так і більшовицькі. Останні особливо ретельно шліфували історію, виходячи з основ «Краткого курсу ВКП(б)». Це їм вдалося. У південно-східних регіонах України свою історію майже забули, своїх героїв не пам'ятали. Натомість, вулиці і майдани міст та містечок називали іменами катів свого ж народу. Мало того, за свої ж кошти їм зводили пам'ятники, до підніжки яких приносили квіти, клали вінки. А своїх справжніх героїв, які проливали кров за свободу і незалежність цієї землі і багатостраждальної держави, ганили і обзивали. Бо історія свого народу була перевернута з ніг на голову.

За двадцять три роки незалежності України, яка була лише проголошена де-юре, але не набула ознак де-факто, ми не змогли зламати стереотип російсько-шовіністичної машини пропаганди. І далі на всіх рівнях тривало інтенсивне зомбування, здавалося б, нібито вільних і незалежних громадян України.

Проте Україна не ставала українською. Президенти, які правдами й неправдами пробивались на Банкову в Києві, не знали, яку Україну їм потрібно будувати. А потім підсумували, що «національна ідея не спрацювала»... Наші політики, навіть націонал-патріотичного штибу, завжди лояльно і прихильно ставилися до російського брата, дехто навіть захоплено переконував: давайте в Україні ми (тобто демократи) створимо такі умови, щоб росіянам тут жилося краще, ніж в Росії. А ті тим часом впроваджували своїх агентів у всі керівні органи держуправління, в тому числі і в силові структури. Дійшло до того, що керівником служби охорони Президента України, СБУ, міністром оборони — були вчорашні громадяни Російської Федерації, офіцери спецслужб ФСБ. Інтенсивно зомбувала своїх прихожан православна церква Московського патріархату, надійно створюючи собі «п'яту колону». Потужне лобі у Верховній Раді відкрито відстоювало інтереси сусідньої держави. «На нашій не своїй землі» ми були чужими, ізгоями, які боялися або соромилися розмовляти рідною мовою, одягати вишиванку,

відзначати СВОЇ традиційні і забуті свята та звичаї.

Тому цілком логічно і стратегічно виправдано, що після перемоги Євромайдану у східних регіонах України за першим порухом головного диригента з Кремля розпочалися сепаратистські рухи. Вони швидко переросли в неоголошену війну проти України, з анексією територій, силовим протистоянням, відкритим тероризмом і бандитизмом.

— Хто б міг подумати? — говорили українці. — Росіяни, які завжди були нашими не тільки братами, а й сусідами та союзниками, стратегічними партнерами, тепер воюють проти нас... Вони поставляють сепаратистам не тільки стрілецьку, а й важку бронетехніку, спецназ та інструкторів. У кошмарному сні так не могло привидітися!

Ім не могло приснитися... Але деякі справжні історики і науковці, патріоти і гуманісти, дисиденти і політв'язні знали справжню історію своєї країни без прикрас і брехні. До того ж, як слушно наголосив донецьчанин О. Боргардт («Літературна Україна», 05.02.1998), «українська історична наука й досі тихо спить в обіймах російської, тихо плывучи руслом імперських концепцій Росії, великодержавних та шовіністичних...». Як влучно підмітив М. Бердяєв, на вершину влади «вознеслися Хлестакови», себто пустодзвони без необхідних для такої складної справи знань і досвіду, вже невдовзі вони безжалюдно нищитимуть усе, що виявлятиме бодай найменші риси самобутності та оригінальності українців.

Серед тих сотень і тисяч кандидатів та докторів наук, професорів, доцентів і асистентів, зазначає сучасний український дослідник Юрко Антоняк, немає жодного, хто чесно визнав би очевидне: так, ми помилялися, нас не так навчали і навчили, нам не вистачило власного розуму, наукової інтуїції та громадянської мужності, щоби усвідомити Володимиром Білінським, який написав революційний твір — «Країна Моксель», сказати: «А король же — голий!».

Голос Правди піднімали дисиденти 60-70-х років, такі, як Чорновіл і Лук'яненко, брати Горині і Дзюба, Іван Белебеха і Лупиніс та інші. Знайшовся також один «козак із мільйона свинопасів», ще й із професорським титулом, нащадок давнього князівського роду Корибутів, який повністю підтримав наукову концепцію та висновки праці Володимира Білінського. Це — директор Львівського відділення Інституту української археографії, доктор історичних наук Ярослав Дашкевич.

Від фанатичних зомбованих рабів часто можна почути: «А хто його знає, як там було? Ти що, жив тоді?». Тому з великою приємністю пропоную увазі читачів статтю великого українського історика, яка вийшла вже у посмертному збірнику праць вченого.

Крім того, пропоную також ознайомитися з уривком із книги Михайла Лукінука «Обережно: міфи!» — а саме з міфом про те, що в

Новоросії та Донбасі «зроду старої України не було»...

Звичайно, ця інформація для тих, хто не боїться читати і слухати, аналізувати і мислити не стандартними заявленими трафаретними історично сфальсифікованими подіями.

А мислити нас спонукав... сам Володимир Путін. Саме ви, пане президенте, затіявши окупацію Криму, здійснивши анексію української території, організувавши сепаратистські рухи на сході України, що переросли у гібридну війну, об'єднали українців. Те, що 350 років зомбував російський царат і 70 років — більшовицька імперія, виховуючи «гомосовєткісів», — всі їхні зусилля ви розбили за декілька місяців. Ви згуртували український народ, як ніхто із колишніх українських правителів і президентів. Ви зробили українців не просто зрілими громадянами, а українською нацією. Від старого і малого, від бізнесмена і пенсіонера, кожен тепер намагається долучитися до відновлення наших Збройних Сил, підвищення їхньої обороноздатності у протистоянні із сепаратистами, терористами і бандюками.

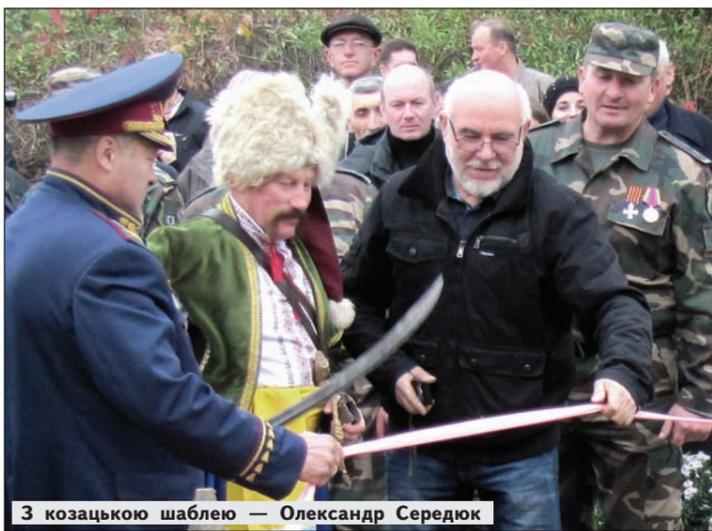
Ви розбили той міф про наші «братні» стосунки, які нібито склеювались віками, кількома своїми необдуманими і агресивними діями щодо України, гарантом безпеки якої ваша країна виступала у відкритому Меморандумі в 90-х роках після оголошення Україною про ліквідацію в односторонньому порядку свого ядерного потенціалу. Ми були третьою країною в світі за потужністю ядерного арсеналу. Ми повірили вам, як «старшому» брату, партнеру і союзнику, що ви будете нашим гарантом територіальної цілісності і безпеки. Але наші тодішні керманічі (Кравчук, Кучма) не знали історії, забули пророчі слова Бісмарка, який зазначав, що ще не встигне чорнило висохнути у договорі з росіянами, як вони той договір зрадять.

І не моргнувши оком, ви зрадили свого найближчого сусіда, стратегічного партнера. Ви стали в очах українців агресором, інвестором терористів, які сіють смерть і насилля, розруку і зубожіння мирних громадян по обидва боки. Брехня ваших геббельсівських кисельових не розвіє Правди у світовому просторі. Відомий розвідник ГРУ, ваш колишній колега, а нині письменник і публіцист Віктор Суворов (Різун) цілком логічно визначив вам час на посту вседержителя. Один Рік. Час пішов...

Україну ви не здолаєте. Це — велика країна. Це — Божа країна. І Бог охороняє, оберігає своїх дітей, внувк Дажбожих. Проти Космосу, Всесвіту ви — безсилий, навіть з вашими ядерними боеголовками, яструбами і жириновськими. Тому щі Істину ніхто не змінить: хто з мечем піде, той від меча і загине.

**Без поваги,
український націоналіст,
письменник і публіцист,
доктор філософії
Олександр СЕРЕДЮК**

Волинська область

З козацькою шаблею — Олександр Середюк

Створюючи свою Українську державу, українці повинні переглянути й уточнити свою історію, базуючись на правді, достовірних фактах й історичних подіях. Перебуваючи упродовж століть під владою завойовників, українці фактично були позбавлені можливості впливу на формування національної свідомості і розвитку своєї історії, в результаті чого історія України написана переважно на догоду цим завойовникам. Особливо не вияснено є питання про претензії і домагання Московії, а в подальшому Росії, на історичну спадщину Київської Русі.

У романі-дослідженні В. Білінського (Країна Моксель або Московія // Київ: Видавництво ім. Олени Теліги, 2008, 2009, в трьох книгах) повідомляються факти, взяті з історичних джерел (переважно росій-

Ярослав Дашкевич

більше 300 років;

— Немає жодних фактів про зв'язок Київської Русі з фінським етносом землі «Моксель» і пізніше Московського князівства з князівствами земель Київської Русі до XVI ст. В той час, як у 988 році відбулося хрещення держави Київської Русі, фінські племена землі «Моксель» перебували в напівдикому стані.

Як можна говорити про якомось «старшого брата», коли цей «старший брат» з'явився на світ на декілька століть пізніше ніж русичі-українці. Він не має жодного морального права називати себе «старшим братом», диктувати люду правила існування, насаджувати свою культуру, мову, світосприймання. Відомо, що до кінця XV ст. не існувало російської держави, не було старшого брата «великороса» і російського народу, а була Суздальська земля — земля Моксель, а пізніше Московське князівство, що входило в склад Золотої Орди — держави Чингізидів. З кінця XIII до початку XVIII ст. народ цієї землі називали московитами. Московські історики замовчують питання про своє національне походження.

МОСКОВИТИ, ВЕЛИКОРОСИ — ХТО ВОНИ?

Московити. У IX-XII ст. великий край від Тули, Рязані й теперішньої Московської області, меря, весь,

ЯК МОСКОВІЯ

ВПЕРШЕ НАДРУКОВАНО У ЗБІРЦІ ЯРОСЛАВА ДАШКЕВИЧА
«УЧИ НЕЛОЖНИМИ УСТАМИ СКАЗАТИ ПРАВДУ»
(К.: ТЕМПОРА, 2011. — 828 С.).

ських), що свідчать про докорінне перекручення історії Російської імперії, спрямоване на створення історичної міфології про те, що Московія і Київська Русь мають спільні історичні корені, що Московія має «спадкові права» на Київську Русь.

Звичайне шахрайство московитів, що привласнили собі минуле Великого Київського князівства і його народу, завдало страшного удару по українському етносу. Тепер завдання полягає в тому, щоби на основі правдивих фактів розкрити брехливість і аморальність московської міфології.

Розглянемо основні питання цієї проблеми.

Московські, а пізніше російські царі розуміли, що без великого минулого неможливо створити велику націю, велику імперію. Для цього потрібно було прикрасити своє історичне минуле і навіть привласнити чуже. Тому московські царі, починаючи з Івана IV (Грозного) (1533-1584), поставили завдання привласнити історію Київської Русі, її славне минуле і створити офіційну міфологію Російської імперії.

На це можна було б не звертати уваги, якби ця міфологія не зачіпала корінних інтересів України, не була спрямована на повне знищення України — її історії, мови, культури. Час показав, що російські імпершівністи робили і роблять все можливе для реалізації цього завдання.

Протягом століть, особливо з початком XVI ст., в голови людей втовкмачували і втовкмачують, що Російська держава і російський народ беруть початок від великого князівства Київського; що Київська Русь — колиска трьох братніх народів — російського, українського та білоруського; що росіяни за законом «старшобратства» мають право на спадщину Київської Русі. Цією жалюгідною брехнею дотепер користуються російська історіографія і державні діячі Росії, а також «п'ята колона» в Україні, в яку входять комуністи і майже всі регіонали у Верховній Раді. Відомо, що:

— В час існування держави Київської Русі про Московську державу не було ні згадки. Відомо, що Московське князівство, як улус Золотої Орди, засноване ханом Менгу-Тимуром тільки в 1277 році. До цього часу Київська Русь уже існувала

мокша, чудь, мордва, марі та інші — все це народ «моксель». Ці племена стали згодом основою народу, що прозвав себе «великоросами».

У 1137 р. на ці землі прийшов молодший син київського князя Мономаха — Юрій Долгорукий, який залишився без князівського стола у Київському князівстві. Юрій Долгорукий започаткував князівання Рюриковичів на землях «Моксель», очоливши Суздальське князівство. В нього від жінки місцевого племені народився син Андрій, якого назвали «Боголюбським». Народжений і вихований в лісовій глухомані в середовищі напівдиких фінських племен, князь Андрій розірвав усі зв'язки з батьківською дружиною і зі старими київськими звичаями.

У 1169 р. Андрій Боголюбський захопив і зруйнував Київ: прийшов варвар, що не відчував ніякого родинного зв'язку зі слов'янською святинею — Києвом.

За короткий час (50-80 років) на кожне фінське поселення був посаджений князь із Рюриковичів, уроженець від мамі мерянок, муромчанки, мокшанки... Так з'явилися на землі «Моксель» князівства: Володимирське, Рязанське, Тверське та інші. В цей час на землі «Моксель» починають проникати окремі місіонери з розповсюдження християнства. Про масове «перетікання» слов'ян із Придніпров'я на землі «Моксель», як це стверджують московські історики, не може йти ніякої мови. Для чого слов'янам із плодючих земель Придніпров'я іти через непроходимі хащі і болота тисячі кілометрів у невідому напівдику глуш?

На базі християнства на землі «Моксель» починає формуватися мова, яка з часом стала російською. До XII ст. на землях «Моксель» проживали тільки фінські племена. Це підтверджують археологічні розкопки О. С. Уварова (*Меряни та їхній побут за курганними розкопками 1872 р.* — 215 с.). Із 7729 розкопаних курганів не виявлено жодного слов'янського поховання.

Антропологічні дослідження А. П. Богданова і Ф. К. Вовка, що проводили вивчення людських черепів, підтверджують відмінні особливості фінського і слов'янського етносів. (Продовження на 9-й стор.)

У 1237 р. на суздальську землю прийшли татаро-монголи. Всі, хто схилив голову, цілував чобіт хана і приймав його підданство, залишалися живими і неушкодженими, хто не хотів покоритися — знищувався. Володимирські князі Юрій і Ярослав Всеволодовичі покорилися хану Батію. Таким чином, земля «Моксель» увійшла в склад Золотої Орди імперії Чингізидів і її військова сила влилася у військової сили імперії. Очоловав військовою дружиною землі «Моксель» в складі війська хана Батія Володимирський князь Юрій Всеволодович. Факт формування в 1238 р. військової дружини із фінських племен, які використовувалися Батієм у завойовницьких походах на Європу в 1240-1242 рр., є прямим доказом встановлення влади хана в ростово-суздальській землі.

На період воєнного походу Юрія Всеволодовича на Володимирське князівство був посаджений молодший брат Юрія — Ярослав Всеволодович, який віддав хану Батію свого восьмирічного сина Олександра Ярославовича в аманати (тобто заложники). Пробувши в Орді у Батія з 1238 до 1252 р., Олександр, названий і прославлений російськими істориками як Невський, за своїх увесь устрій і звичай Золотої Орди, став андом (кровним братом) сина Батія Сартака, одружив

Золотої Орди. А 1598 року в Московії перервалася династія роду Чингізхана, яка почалася від князя Івана Калити (Кулхана). Тобто понад 270 років Московью правили чисті Чингізиди.

Нова династія Романових (Коблиних) у 1613 р. зобов'язалася свято зберігати давні традиції і принести клятву на вірність старій династії Чингізидів.

Московська православна церква в 1613 р. стала стабілізуючою силою, яка забезпечувала зберігання татаро-монгольської державності в Московії.

Із наведених даних видно, що Московія є прямою спадкоємницею Золотої Орди держави Чингізидів, тобто насправді татаро-монголи були «хрещеними батьками» московської державності. Московське князівство (а з 1547 р. царство) не мало жодних зв'язків до XVI ст. з князівствами земель Київської Русі.

Великороси. Плем'я великоросів, або російський народ, як він сьогодні зветься, з'явилося близько XV-XVII ст. серед фінських племен: мурома, мері, весі та ін. Тоді зароджується його історія. Немає історії великоросів на землі Київській! Історія великоросів починається із «Залещанської землі», з Московії, які ніколи не були Руссю. Татаро-монголи, що прийшли на

ній Рим». Ці думки поширювались і утверджувались в Московії. Скільки крові було пролито московськими князями, а пізніше — царями заради цієї ідеї-маячні.

За царювання Івана IV (Грозного) домагання Московії на спадщину не тільки Київської Русі, а й Візантійської імперії посилюються. Так, за переказами, шапка Мономаха, буцімто подарована Київському князю Володимирі Мономаху його дідом — базилевсом Константином IX, вважалася символом передачі влади Візантією Київській Русі. Врховуючи те, що першим Суздальським князем був шостий син князя Володимира Мономаха Юрій Долгорукий, то наявність у Московії цієї шапки є «доказом» спадкових прав московських правителів не тільки на Київській великокняжий престол, а і на спадщину колишньої Візантійської імперії. Далі був складений облудний заповіт Володимира Мономаха про передачу «спадкоємних прав» синові Мономаха Юрію Долгорукому, підкорювачу так званої «Залещанської» землі. Все це було вигадкою. Насправді, шапка Мономаха була золотою бухарською тюбетейкою, яку Хан Узбек подарував Івану Калиті (1319-1340), котрий пристосував цю тюбетейку-шапку для свого звеличення. (Логвин Ю. *Кобила, Каїта і тюбетейка «Мо-*

кількість фахівців, у тому числі і професіоналів-істориків, яких залучив до написання і фальсифікації історії Російської держави.

Для цього кожен іноземець, що поступив на державну службу, давав присягу про нерозголошення державної таємниці і зобов'язувався ніколи не покидати Московську державу. Виникає запитання, які можуть бути державні таємниці при «обробці російської історії» давніх часів? У будь-якій цивілізованій європейській країні після 30-50 років розсекрчуються всі архіви. Російська імперія дуже боїться правди про своє минуле. Смертельно боїться!

Після Петра I, який перетворив Московію на Російську державу, еліта Московії почала замислюватися над необхідністю створення цілісної історії власної держави. За цю справу ретельно взялася імператриця Катерина II (1762-1796), яка не допускала думки про те, що в царському роду вона може бути серед рядової татаро-монгольської знаті. Катерина II, по-європейськи освічена людина, ознайомившись з архівними першоджерелами, звернула увагу, що вся історія держави тримається на словесній билинній міфології і не має доказової бази.

Тож Катерина II своїм указом від 4 грудня 1783 р. створює «Комісію для складання записок про древню історію переважно Росії» під керівництвом і доглядом графа А. П. Шувалова, в складі 10 видатних істориків. Основне завдання, що було поставлено перед комісією, полягало в тому, щоби за рахунок переробки літописів, написання нових літописних зводів та інших фальсифікацій обґрунтувати «законність» привласнення Московією історичної спадщини Київської Русі і створення історичної міфології держави Російської. Комісія працювала 10 років. У 1792 р. «Катеринська історія» побачила світ. Робота комісії проводилася в таких напрямках:

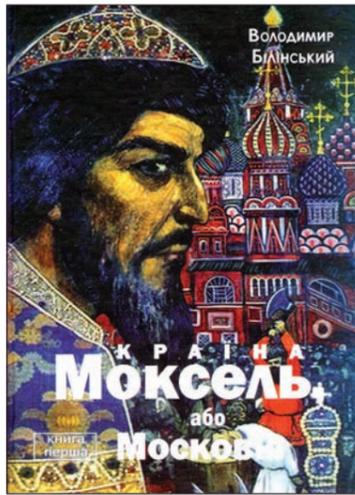
- збір усіх писемних документів (літописів, архівів тощо). Ця робота вже частково була зроблена Петром I. Збирання матеріалів проводилося не тільки зі своєї країни, а також з інших країн — Польщі, Туреччини та ін.;

- вивчення, фальсифікація, переписування або знищення історичних матеріалів. Так були переписані літописи: «Слово о полку Ігоревім», «Повість минулих літ», «Лаврентіївський літопис» та багато інших. Деякі літописи переписувалися по кілька разів, а оригінали знищувалися або засекречувалися. Так, були засекречені «Скіфська історія» А. І. Лизлова, що була видана в 1776 і 1787 рр., «Історія Російська із найдавніших часів» В. М. Татищева, видана 1747 р. У «Скіфській історії» А. І. Лизлова вказується, що жителі Московії — це окремий відособлений самобутній народ, який нічого спільного не має з Руссю (Києвом), Литвою, поляками тощо;

- написання нових «загальноноруських зводів», які писалися у XVIII ст., а подавалися, що вони XI, XIII, XIV ст. Всі ці зводи проповідували «загальноноруську ідею». Це в той час, коли на київській землі жили слов'янські племена (поляни, деревляни, сіверяни та ін.), які вже були християнами, в «Залещанській» землі жили фінські племена (мурома, меря, весь, мокша та ін.), які перебували в напівдикому стані, і ці племена не мали в історії нічого спільного аж до XVI ст.;

- для обґрунтування єдності Київської Русі і фінських племен були написані тисячі різних зводів. Усі ці зводи і літописи, як вказується в романі-дослідженні В. Білінського, є тільки у переписаному вигляді, жодного оригіналу. Жодного! Все це вказує на неймовірну за масштабами безсоромності й нахабства фальсифікацію при створенні історії Держави Російської.

<http://politiko.ua/blogpost97334#>
<http://www.univsum.lviv.ua/journal/2011/6/dashk.htm>

номаха» // Час. — Київ, 1997, 27 березня.

Іван IV (Грозний) уперше 1547 року вінчався в церкві з титулом Московського царя, як «наслідувач» грецьких і римських імператорів. Із 37 підписів, що скріпили грамоту, прислану з Константинополя в Москву, 35 виявилися підірваними. Так Іван Грозний став «спадкоємцем візантійських імператорів». Так «узаконила» брехня.

Масовану державну фальсифікацію історії свого народу почав Петро I. Він уперше в 1701 р. видав указ про вилучення в покороєних народів усіх писемних національних пам'яток: літописів, хронографів, хронік, давніх історичних записів, церковних документів, архівів тощо. Особливо це стосувалося України-Русі.

У 1716 р. Петро I «знімає копію» з так званого Кенігсберзького літопису, де було показано «об'єднання» давнього літописання Київського і Московського князівств і обґрунтовувалась єдність слов'янських і фінських земель. Однак доступ до «копії»-фальшивки, як і до самого оригіналу, був закритий.

Ця Петрова фальсифікація стала основою для подальших фальсифікацій — написання т. зв. «загальноноруських літописних зводів», в яких обґрунтовувалась право Московії на спадковість Київської Русі. На основі цих фальсифікацій 22 жовтня 1721 р. Московія оголосила себе Російською імперією, а московитів — росіянами. Так була вкреслена у законних спадкоємців Київської Русі — українців історична назва Русь.

Петро I завіз з Європи велику

ПРИВЛАСНИЛА ІСТОРІЮ КИЇВСЬКОЇ РУСІ?

всі на дочці хана Батія і згодом став вірним слугою Золотої Орди, очоливши Володимирське князівство (1252-1263). Він не брав участі в жодній серйозній битві, всі перемоги Олександра Невського — жалюгідна брехня. Князь Олександр просто не міг брати участі в зіткненнях на Неві в 1240 р. і на Чудському озері в 1242 р., будучи ще дитиною.

Слід відзначити, що управлінська влада Ростово-Суздальських князів була мінімальною. Ханом Батієм для керівництва князівством (улусом) призначався намісник — великий баскак, а на місцях — удільні баскаки. Це були повновладні правителі Золотої Орди, які керувалися законами Яси Чингізидів. Брехнею російських істориків є те, що Суздальські, а пізніше і Московські князі були незалежні від Золотої Орди. Першим правителем князівства (улуса) у ханській грамоті названий баскак або даруга, а князі рахувалися на другому, а то і на третьому місці.

Брехнею є те, що Москва заснована Юрієм Долгоруким у 1147 р. Це міф, який не має доказового підтвердження. Москва як поселення була заснована 1272 року. Цього ж року був проведений третій перепис населення Золотої Орди. При першому переписі (1237-1238 рр.) і другому (1254-1259 рр.) поселення Москва не згадується.

Московія, як князівство, виникло в 1277 р. за наказом татаро-монгольського хана Менгу-Тимура і було звичайним улусом Золотої Орди. Першим Московським князем став Даниїл (1277-1303) (молодший син Олександра т. зв. Невського). Від нього бере початок династія Московських князів Рюриковичів. У 1319 р. Хан Узбек (про це мовиться у вищезазначеному романі-дослідженні В. Білінського) призначив свого брата Кулхана удільним Московським князем, а з 1328 р. — Великим Московським князем. У російській історичній літературі названий як Калита, Хан Узбек, прийнявши іслам, знищив майже всіх князів Рюриковичів. У 1319-1328 рр. пройшла зміна династії Рюриковичів на династію Чингізидів у Московському улусі

ці землі, зробили значний внесок у формування «великоросів». На психологію великороса наклали відбиток запозичення татаро-монгольського інстинкту завойовника, депота, в якого основна мета — світове панування. Так до XVI ст. сформувався тип людини-завойовника, страшного у своєму неустійчості, лютий і жорстокий. Цим людям не були потрібні європейська культура й писемність, їм чужі такі категорії, як мораль, чесність, сором, правдивість, людська гідність, історична пам'ять тощо. Значна частина татаро-монголів у XIII-XVI ст. влилася до складу великоросів, з них починають свій родовід понад 25% російської шляхти. Ось деякі прізвища татар, які принесли славу імперії: Аракчєєв, Бунін, Грибєєв, Державін, Достоевський, Курпрін, Плєханов, Салтиков-Шєдрін, Тургенєв, Шєрємєтєв, Чаадаєв та багато інших.

Щоб привласнити історію Київської землі і увічнити цю крадіжку, великоросам треба було придушити український народ, загнати його в рабство, позбавити власного імені, виморити голодом тощо.

Українців, які проявилися як нація в XI-XII ст., а можливо, й раніше, оголосили «малоросами» й узялися втовкмачувати цю версію всьому світові. За найменший відступ від цієї версії людей страчували, знищували, засиляли в ГУЛАГ. Радянський період був особливо жорстокий. За той час Україна втратила понад 25 мільйонів своїх синів і дочок, які загинули у війнах за інтереси Росії, під час колективізації, на висилках і в катівнях.

Так «старший брат», «великорос» змушував жити «молодшого брата», «малороса» у жорстоких «обіймах любові».

СТВОРЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ МІФОЛОГІЇ РОСІЙСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Ще за часів князювання Василя III (1505-1533) в Московії зародилася ідея величчя, яку висловив предстваник Московського православ'я монах Філофей: «Два Рима впали, а третій стоїть, а четвертому не бути». Відтоді у московитів зароджується думка всемогутності й «богообраності», що «Москва — третій і остан-

Книга Михайла Лукінока «Обрежно: міфи!» (Київ, Видавництво імені Олени Теліги, 2012) є спробою системного підходу до висвітлення фальшувань історії України. Окрім фахових істориків, до цієї справи долучаються й ентузіасти. Викладач спеціальних дисциплін у Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут» Михайло Лукінок не належить за фахом ні до істориків, ні до письменників, однак його дослідження з історії рідної землі та українського народу вже отримали справедливе визнання як серед літераторів, так і серед істориків.

Пропонуємо увазі читачів уривок з цього унікального дослідження, що актуальне і в наш час.

МІФ ПРО ТЕ, ЩО В НОВОРОСІЇ ТА ДОНБАСІ «ЗРОДУ СТАРОЇ УКРАЇНИ НЕ БУЛО»

Усе ж таки оце зумисне змішування, ототожнення понять «руський» та «російський» здатне призвести до суттєвої плутанини у будь-якому питанні, надто якщо врахувати ще й характерну особливість людської природи: чим менше знань, тим більшу категоричність висновків дозволяє собі їхній носій. Ця риса надзвичайно притаманна численним «знавцям» України, історії та культури українського народу, котрі, аж ніяк не соромлячись за відсутність глибоких знань у відповідній царині, із легкістю вдаються до «глобальних» висновків.

От і «ледве чи не наполовину українець» О. Солженіцин (1990) безпеліційно, як і більшість росіян, коли справа стосується «українського питання», заявляє, що, мовляв, у Новоросії, в Криму, в Донбасі «зроду старої України не було». А от коли б не ототожнювали двох згаданих понять, то чимало обумовлених цим непорозумінням одразу ж прояснилися б. І не лише щодо «древнього російського міста Миколаєва», а й стосовно не менш «древньої російської» Одеси, та й Новоросії в цілому...

Тож спробуємо з'ясувати, чи була в минулому і на яких саме землях «стара» Україна? Коли саме і як вона зникла та куди поділася? І яким чином раптом з'явилася Новоросія, себто «нова Росія»? Ось як визначав козацькі землеволодіння визначний дослідник історії Січі Д. Яворницький (1990. — с. 13-25). Запорозькі землі на Правобережжі охоплювали територію від річки Тясмин на півночі до гирла Дніпра та Бугу на півдні. Західним кордоном були річки Буг та Синюха. Північною межею на Лівобережжі була річка Оріль, а південною — Конка. Далі на схід запорозькі землі тяглися аж до Нижнього Дону, виходячи в районі Бердянської коси та гирла Кальміуса до Азовського моря.

Первісно всі ці території були надані Запорозькому війську спеціальними указами. Ось що пише про це А. Скальховський, якого доктор історичних наук Л. Залізняк (*Нарис... — 1994. — с. 189*) вважає за «офіційного історика Новоросійської губернії» (1846. — ч. 1. — с. 29-34): «...давній права, володіння і вольності Запорозького війська, визнані грамотами Сигізмунда I та Стефана Баторія (в року 1576 місяця Августа 20 дня), пізніше були підтвержені «в царських грамотах, даних Кошовим Запорозьким... від імені Російських Монархів». Та вже «дуже скоро після приєднання України до Росії російським власникам були передані величезні угіддя з числа українських державних (військових) земель» (Коваленко. *Грозили...* — 1992).

А вже з середини XVIII ст., наголошує Л. Залізняк (*там само. — с. 194*), російський царат розпочинає справжній «наступ на запорозькі землі» — 1746 р. була відрізана їхня східна частина по річку Кальміус на користь донських козаків... У 1751-1752 рр. збудовано фортецю святої Єлизавети (нині — Кіровоград), що стала центром так званої Нової Сербії (ці землі зайняли переселенці, зокрема з Сербії).

(Продовження на 10-й стор.)

МІФ ПРО ТЕ, ЩО В НОВОРОСІЇ ТА ДОНБАСІ «ЗРОДУ СТАРОЇ УКРАЇНИ НЕ БУЛО» (Закінчення. Поч. на 9-й стор.)

Запорозькі землі від Дніпра і Тясина до Синюхи на заході уряд віддав переселенцям: сербам, угорцям, болгарам, росіянам-розкольникам, українцям зі Слобідської України. Їхні воєнізовані поселення були покликані протистояти господарям цих земель — запорозьким. Друга частина цих переселенців зайняла північно-східні запорозькі угіддя навколо фортеці Бахмут — так звана Словоносербія. Достатньо побіжно глянути на видрукувану в наш час кольорову мапу України третьої чверті XVIII ст., аби упевнитись, що Новосербія та Словоносербія були створені Російською імперією зовсім не випадково — наче два тонкі та довгі ножі-стилети, уп'ялися вони з двох боків у тіло України, начистивши Запорожжя від Гетьманщини та Слобожанщини.

У 1764 р. уряд Росії, розцінивши виступ запорозжів на захист своїх прав як бунт, ухвалив рішення про заснування Новоросійської губернії, до якої увійшли Новосербія, Словоносербія і так звана Українська лінія (воєнізовані поселення на запорозьких землях від річки Синюхи до Сіверського Дінця)... У той час, як запорозькі землі Правобережжя «увійшли до складу» Новоросійської губернії, запорозькі землі Лівобережжя теж не залишилися поза імперською увагою — їх відшматували на користь Азовської...

Уже після зруйнування Січі, коли виникла потреба у війську, Потьомкін, що свого часу «з власного бажання увійшов до [запорозького] війська у Куцівський курінь» та був прозваний козаками «Грицьком Нечосою», одразу ж, наголошує А. Скальковський (1846. — ч. III. — с. 320), «згадав тоді про «братчиків запорозжів» — було спільно набране «доброхитне» Чорноморське козацьке військо під проводом А. Головатого, а «невдовзі розпочата з Туреччиною війна (1787-1791 рр. — М. Л.) довела всю користність цього козацтва».

Майже століття тому секретар австрійського посольства у Москві Й. Корб так охарактеризував значущість українських козаків для московського війська (Січинський, 1992. — с. 126): позаяк московське військо «б'ється лише зі страху перед царськими карами і не знає почуття власної гідності (як зазначав Г. Федотов (1991. — т. 2. — с. 28), новостворений «московський тип російської людини, який «психологічно є сплав північного великороса з кочовим степняком», взагалі існував «без будь-якого воїнського духу», позаяк «у Москві згасла київська поезія воїнського духу і хоробрости» і «дуже швидко піддається паніці» (таке, зокрема, сталося й під час сутички кількісно переважаної російської армії з корпусом шведського генерала Левенгаупта коло Лісної в 1708 р., коли лише ексцентричні заходи самого Петра I, який, як описує перебіг той баталії «Історія Росії», «виставив поза фронтом і з флангів мало-російських козаків із суворим наказом рубати шаблями та колотити списами всіх, хто під час бою подається назад», врятували його армію від поразки. — М. Л.), то, наголошує Корб, «важливим скріпленням для царських (військових) сил є козаки. Московити схиляють їх на свій бік щорічними подарунками і стараються втримати їхню вірність найщедрішими обіянками, щоб вони (козаки) не задумували перейти до поляків, бо разом зі своїм переходом вони можуть забрати з собою цілий нерв московського війська». І недарма — козацьке військо не раз демонструвало свою звитягу.

Так, 13 вересня 1789 р. три кінних та три піших полки козаків під проводом Чепіги та Головатого разом із корпусом Дерібаса «взяли приступом замок Єнідуя у Хаджибей і дали початок нинішній Одесі, бо коли там збудована була в 1793 р. фортеця, вони оселилися перші окремою слобідкою чи передмістям

на «Пересипу» (Скальковський. Назв. пр. — с. 216, 233). Таким чином, Одеса, як і, скажімо, Севастополь, не виникли на порожньому місці. До речі, поселення слов'ян, котрі поступово змінили свою назву на Гаджибей, відомі із писемних джерел 1415 р. як Кацюбії (Змієнко, 1996). Тож насправді у 1794 р. відбулося не так заснування Одеси, як чергове перейменування Кацюбіїв-Гаджибея...

Ну, а тепер кілька штрихів щодо того, хто ж населяв цю саму Новоросію у різні часи (Заставний, 1993. — с. 105): «У 1763-1764 рр. національний склад населення Новоросії характеризувався такими показниками: українці займали 74,81%, росіяни — 12,05%, волохи — 9,19%, серби — 2,08%, поляки — 0,83%, болгари — 0,24%, угорці — 0,14%, німці — 0,09%, татари — 0,06%, грузини — 0,06%, інші — 0,24%». А як змінилися ці показники упродовж наступних півтора століття? «За даними перепису населення 1926 р., в степових районах України, які в основному збігалися з Новоросією, налічувалось 5568 тис. чол., у тому числі 3674 тис. (66%) українців, 798 тис. (14,3%) росіян, 396 тис. (6,1%) євреїв, 206 тис. (3,78%) німців, 34 тис. (0,6%) поляків, 460 тис. (8,3%) представників інших національностей» (там само. — с. 106).

Тож Л. Залізняк має всі підстави стверджувати (назва пр. — с. 205), що «українці завжди становили більшість населення Новоросійської губернії. Тому імперський уряд послідовно провадив щодо них політику етноциду». Масові депортації українців до північних та східних районів Росії, а також зустрічне переселення росіян в Україну стали одними із наріжних каменів ленінсько-сталінської національної політики. При цьому, як наголошує в журналі «Дружба народів» В. Коваленко (1995), «переселення росіян було аж ніяк не спонтанним, а ретельно планувалося Кремлем: кількість, термін, заходи матеріального заохочення, забезпечення транспортом, житлом тощо».

А ось і деякі результати цієї політики (Заставний, 1993. — с. 108): «національний склад жителів Одеської, Миколаївської та Херсонської областей за даними повенних переписів:

у 1959 році українці тут, відповідно, становили 55,4%, 81,1% і 81,0% (росіяни — 21,7%, 13,7% і 15,6%);
у 1970 році українці — 55,0%, 78,8% і 78,3% (росіяни — 24,2%, 16,1% і 18,1%);
у 1989 році українці — 54,6%, 75,6% і 75,8% (росіяни — 27,4%, 19,4% і 20,2%).

Як бачимо, і в повоєнні роки, незважаючи на помітне збільшення частки росіян, що не в останню чергу обумовлене посиленням політики зросійщення, — українці в усіх областях так званої Новоросії становлять абсолютну більшість. Та це жодним чином не заважає панам солженіциним та їже з ними, у повній відповідності до валуєвських настанов, затято стояти на своєму: «не було» — і все тут!

Не можна вічно жити в брехні! Найкращі ліки для хворого суспільства — правда. Думати не боляче, а вельми корисно для розвитку еволюції. Закінчується епоха марення, і з нею поступово у небуття йдуть останні динозаври комуністичної системи. Великі зміни не відбуваються за один день, але вони неминучі.

Настав час Україну одягнути у чисту сорочку, щоби українські історики написали правдиву історію України, яка ґрунтувалася би не на фальсифікованих Катериною II літописах і заново написаних у XVIII столітті «загальноруських літописних зводах», а на історичних фактах, зафіксованих у документах, зокрема, таких країн, як Польща, Туреччина, Греція, Іран та ін. Люди мають знати правду. А Правда визволить нас, — як повчав Ісус.

ВІД РЕДАКЦІЇ. Зазначимо, що книги В. Білінського «Країна Моксель або Московія» та М. Лукінюка «Обережно: міфи!» є в бібліотеці «Кримської світлиці», яку ми мусили вивезти після виселення редакції. У вересні бібліотека має запрацювати вже на новому місці, про що ми додатково повідомимо читачам.

«НАДЛЮДИНКА» ТА ЇЇ БЛАЗНІ

...Чи випадково, чи навмисно майже в один час прорізалися політичні голоси відрозу у кількох кремлівських коміків, що тусуються на українському ТБ: Охлобистіна (героя серіалу про хворого на голову лікаря), Галустяна («Розсміши коміка»), Задорнова з чергового «кривого дзеркала»...

ФСБ підметушилась? Або тенденція? Читаєш і не розумієш — це вони жартують чи всерйоз? Це Равшан з «Нашої Раші» клянеться, що всі події на Україні зрешисовані «заокеанськими замовниками Майдану», чи Галустяна?

Це у Задорнова чорний гумор такий, що американці підсадили у Боїнг громадян своєї країни, щоб їхніми смертями докучити Росії («Що таке для них приблизно 300 загиблих пасажирів Боїнга? І не випадково було вираховано саме цей політ, адже цим рейсом летіли й американці! Американським політикам не жаль нікого, у тому числі й своїх»)? Чи він логічним шляхом до такої ахінеї дійшов?

Коли Охлобистін пише, утираючи віртуальні сльози: «Ми — Україна, Росія й Білорусь — завжди були разом. Українці відповідали за зовнішню красу й смачну їжу, ми — за креатив, а білоруси — за фундаменталізм. Ми разом будемо непереможні», — це він жартує? Або всерйоз вірить, що Україна готуватиме креативних бандитів з Ростова на своїй землі?

Вони дійсно «ну, тупі-іє»? Чи це «нацальника приказала»?

Блазні, як відомо, ніколи не вважалися дурнями. Але це тільки у Шекспіра вони різали правдуюматку в очі королям. У реальності з давніх часів головним заняттям придворного блазня було публічне знущання над неугодними, що доходило часто до бузувірських туртур.

Кажуть, тиранам було смішно...

Часи змінилися — блазні залишилися. І чим важче шапка мономаха, тим більше блазнівських ковпаків навколо...

Це ми себе утішаємо, вважаючи всіх росіян зомбованими. «Ми всі чудово знаємо... Всі у Росії чудово знають істинний стан речей», — пише російський блогер. Тільки одні не можуть змиритися з власною нікчемністю, інші — впоратися зі страхом.

У цих своїх безглузких постах, у багатослівних рефлексіях вони намагаються скласти те, що не складається, довести недоказове, бути переконливими у брехні...

Для нас стараються? Та ні, ми їм не віримо. Для себе.

У російській православній традиції не можна бути просто негідником. Необхідно бути негідником рефлексуючим. Який мучиться від свого негідництва і шукає його зовнішні причини. Тому багатьом мало сказати просто: «Хохли погані», або «Я готовий Путіну п'ятки цілувати». Потрібно підвести під це філософську й етичну базу.

У Росії процвітає культ особи Путіна? Так це ж ми, українці, винні, — переконує нас Охлобистін: «Спасибі тобі, Україно, — пише він, — за те, що примусила поважати і часом навіть захоплюватися нашим Президентом. Ти була так переконлива в останньому, що деякі з нас тепер широким заохоченням культу особистості просто необхідним». Це ми винні, що «тисячі російських хлопців... шукають привиду стати жертвою во Славу Богу (тобто повернутися з України вантажем 200). Їм кортить навести порядок на всьому континенті... Це смерть

егоїзму й крок назустріч до абсолютної перемоги». Євген Гришковець — не комік (але актор) повідомляє, що українці, певно, ніякі не європейці. Чому? Так тому, що люблять Гоголя, живучи в Україні, забувають російську мову, і вірять Обамі й «зграї Держдепа»?

І тому не європейці? Дивна логіка. Але це Росія, чому дивуватися.

Вони нас... «люблять». І тому не відпускають. «Потрібно просто усвідомити й прийняти нашу таку нез'ясовну і при цьому очевидну нерозривність. Усвідомити, що муки, біди й переживання — надого. І що мучитися будемо разом. Ніхто поодінці з цих мук не вийде: або разом, або ніяк», — пише Гришковець.

«Так не дістанься ж ти нікому!» і «Хто я, тварюка тремтяча чи право маю?» Ось і всі російські рефлексії.

З російської літератури знаємо: і в першому, й у другому випадку все закінчилося смертовбивством.

Є, правда, ще й третій випадок рефлексії по-російськи. Коли начебто і ти підлоту зробив, але й не ти — а диявол поплутав. Є у Достоевського такий герой — лакей і вбивця, записний блазень Смердяков. «Ви головний вбивця і є, а я тільки вашим прибічником був, слугою-с», — каже він.

І говорить це, якщо пам'ятаєте, Івану Карамазову, тому самому, що прославився фразою (до речі, дуже улюбленою у православному російському середовищі!) про «сльозинку на щоці дитини», якої, мовляв, не варті жодні ідеї та революції.

«Захисник сліз», судячи з сюжету роману, зовсім не про дитинку думав. А мучився всевітньою заздрістю, спілкувався з бісом, і, дійсно, був нахненником убивці. Один з критиків влучно обізвав цей персонаж «надлюдкою». Тобто маленьким, мерзенним моральним виродком, що відчуває себе «володарем світу».

Мої російські друзі, вам цей портрет нікого не нагадає?

Євген ЯКУНОВ

м. Київ

КОМЕНТУЄ ХУДОЖНИК

У РОСІЇ ЗАСУДИЛИ ОПОЗИЦІОНЕРІВ

Москвський суд засудив Сергія Удальцова і Леоніда Развозжаєва до 4,5 років ув'язнення, визнавши винними у підготовці заворушення на Болотній площі в Москві.

Відбувати покарання Сергію Удальцову і Леоніду Развозжаєву належить в колонії загального режиму, при цьому їм зарахували в майбутній строк час, проведений в СІЗО і під домашнім арештом. Як додаткове покарання за «незаконний перетин

державного кордону з РФ» суддя оштрафував Развозжаєва на 150 тисяч рублів, повідомляє «РІА Новости». (Л. Развозжаєв після початку переслідувань намагався сховатися в Україні, звідки був викрадений восени 2012 року).

Засуджений за підготовку масових заворушень російський опозиціонер Леонід Развозжаєв зможе просити про умовно-дострокове звільнення через півроку, а Сергій Удальцов — через 9 місяців, повідомив адвокат

Дмитро Аграновський. Також суд залишив під арештом майно та кошти обвинувачених: в Удальцова заарештована машина «Opel» і 142 тисячі рублів, а у Развозжаєва — 25 тисяч рублів і 15 євро.

Суддя вважає повністю доведеним, що «6 травня на Болотній площі публічний захід, що законно проводився, перетворився на масові заворушення». Згідно зі свідченнями свідків і потерпілих, Удальцов нібито провокував заворушення, влаштувавши під час ходи сидячий страйк, а його прихильники організували тисняву, спрямовуючи потоки людей назустріч одне одному.

Кількох людей, що прийшли підтримати підсудних, пристави вивели за зауваження на адресу судді або за сміх. Також суддя попросив покинути зал свідка, яка голосно обурилася, чому її свідчення не відображені у відеороку. Крім того, суддя Олександр Замашнюк наказав вийти літній жінці, яка спробувала сісти під час оголошення вироків. «Вірок слухається стоячи. Інваліди не повинні бути присутніми в залі суду», — зазначив він. Між тим, будівля суду обладнана пандусами та пристосована для відвідування людьми з обмеженими можливостями.

Л. Развозжаєв

ЧАРІВНИЙ «ТЕКСТИЛЬНИК»

...А розлука така,
що її не буває замало,
хто її скуштував,
той медами назве полини.

С. Сурмач
(«Я ще вчора стискав...»)

Війна. Вона поступово, але невпинно заповнює собою все життя. Змушує годинами сидіти в Інтернеті, намагатися не пропускати випусків новин. Про те, щоб читати щось ліричне, наразі не йдеться.

Але жити війною 24 години на добу неможливо. На цьому емоційному фоні ковтоком цілющого повітря може стати зустріч з прекрасним — чи то природою, чи талановитими людьми. І якщо з першим в нашому благословенному краї проблем немає, то цікаві події відбуваються не кожного дня. Незважаючи на те, що «поетів у Лубнах — хоч до неба з них греблю гати», є серед них той, чия творчість мені особливо близька і зустрічі з яким намагаюся не прогавити. Це — автор наведених слів про поетів Сергій Сурмач, який, хоч і проживає на території тимчасово окупованого Криму, залишається нашим земляком. Він — автор книг «Дієслово» (2003), «У краю, де висиха Дніпро» (2004), «Зимові вогні» (2008), «Я, Віра...» (2012), «Полковник Зеленський» (2013), «Ангарський перевал» (2013), лауреат регіональної літературно-мистецької премії ім. Василя Симоненка, його поезії друкують, певно, всі місцеві видання.

Отож Сергій Сурмач прибув на кілька днів на батьківщину і прямо з потяга потрапив на зустріч з шанувальниками, яка відбулася 19 липня в приміщенні Лубенської центральної районної бібліотеки ім. Володимира Малика.

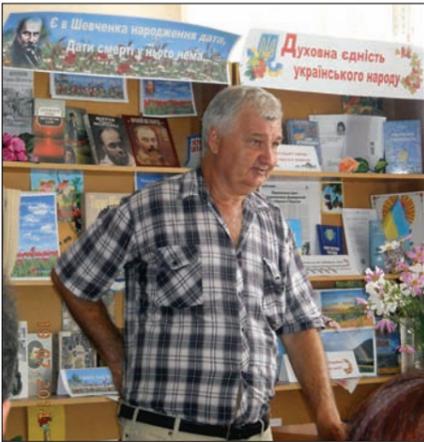
Охочі почути його вірші хутко заповнили вільні місця в залі; довелось «позичити» стільці в сусідів. Тут і лубенські «брати по перу», і шанувальники поетичного таланту автора. Дехто спеціально приїхав з Полтави чи Києва, Ромодана чи Михнівця. Модератором дійства була поетеса Ніна Шерстюк, яка нагадала присутнім основні віхи біографії поета, зачитала деякі його вірші. Вона наголосила, що тільки тут, у колісці української літератури, міг народитися такий талант і надала слово гостю.

— Справа не в мені, а в духовності нашого міста, — зауважив пан Сергій і перейшов до теми, яка всім зараз болить найбільше, — війни. Хвилиною мовчання вшанували пам'ять всіх загиблих на східних кордонах України.

Та Сурмач не був би Сурмачем, якби не почав розмову з жарту. Перефразовуючи Василя Стуса, він сказав: «Я — «текстильник» (автор текстів)» і продемонстрував зразки своєї продукції — «Сімферопольсь-

кий вокзал», «Якби я знав», «Ходив Шевченко по Лубнах», «Темна вода», «Мерилін» та інші. Зараз пан Сергій працює над новою книгою з робочою назвою «Жевриво». Мріє писати мемуари, але вважає, що в поезії швидше добитися концентрації змісту.

С. Сурмач подякував своїм друзям — Наталії Баклай, Олександрі Тарасенку, Анатолію Устименку, які минулого року видали в Лубенській комунальній друкарні дві його книги. «Полковник Зеленський», «Ангарський перевал», а також «Я, Віра...» про Героя України, вишивальницю Віру Роїк були високо оцінені зем-

ляками. Автор став лауреатом премії ім. Володимира Малика в номінації «Література і публіцистика» за 2013 р. Але прибути для отримання премії на початку весни він не зміг, тому церемонія вручення відбулася нині. Диплом лауреата вручив син Володимира Малика, голова благодійного Фонду «Слово» ім. В. Малика Олександр Сиченко. Директор Лубенського краєзнавчого музею Тамара Дяченко також привітала лауреата та подарувала Лубенській

центральної районній бібліотеці книгу «Я, Віра...» та збірку авторів Лубенського літоб'єднання ім. О. Донченка.

С. Сурмач не залишився в боргу та презентував музею фото 1978 р., де В. Малик виступає в Першій школі робітничої молоді. Пригадав епізод, коли Володимир Кирилович «образив» поета. Знаючи, що молодий та гарячий Сергій виливав у віршах усе, що думав, він одного разу не надав йому слова для виступу. Тільки потім той зрозумів, що таким чином Малик рятував його від неприємностей. (На жаль, не від усіх. — Авт.)

Сюрприз приготувала і бібліотека: вірші автора лунали у виконанні її працівників — Тетяни Сафронової, Оксани Василенко, Олени Самойленко. Кожна обирала поезії, які більше припали до серця. А вибирати є з чого! Адже майже кожен вірш пана Сергія має більше смислів, ніж деякі товсті романи, викликає одночасно гаму почуттів: радість і печаль, сміх і сльози або навпаки: ненависть і надію, здивування і прозоріння. (Схожу реакцію в мене викликали оповідання Миколи Рябчука з книги «Сто казок», між іншим, мемуари. Але вірші — це коктейль не тільки смислів, а й звуків, рифм, заворожуючого ритму.)

І знову слово Сергію Сурмачу. Легенди, «Ти минаєш», «Провістя печалі», «Одрокровення Івана Сокульського», «Пейзаж № 10», «А там, де ходила ти», «На вулиці, де ти живеш», «Стільникова серенада», «Курортний Романс», «Моросінь», «Минають морози», «Сезоненд», «Дідусева скрипка», «Листи до Віки» — маленької внучки, продовження роду, який він розповідає, «що груша в пазусі ховає/ маленьку кузню цвіркуна» присутні

С. Сурмач, Н. Баклай, А. Устименко біля постаменту, де немає Леніна

Вручення диплома

слухали, затамувавши подих. Дехто тихенько цитував улюблені вірші разом з автором.

Директор бібліотеки, патріот, привітна і щира людина Валентина Сьомак прочитала «Ангарський перевал» С. Сурмача та «Якби не ти...» — присвяту дружині Надії. Хочеться навести його повністю: «Якби не ти то хто у мене є/ отой самітник в своїй щетини/ що в дзеркалі себе ледь впізнає/ якби не ти що вік була єдина/ якби не ти то хто б я був отут/ поцейбіч люстра — я обличчя стер це/ якби не ти кому б я слав салют/ хай навіть кровови-

там де молитву заступає битва останній шанс останніх козаків тоді й побачим в кого кров блакитна а відстань шаблі нам не перейти холодну річку леза у безодні ми кола що розпалися брати а не по крайніх хатах

газди в споднях не вір не плач не бійся не проси найперше шабля не проси не бійся а потім відстань серця і сльози і квітка губ

та то все після... після...»

Але «Відстань шаблі» було написано задовго до революції гідності та визвольної війни!

Про цей аспект творчості С. Сурмача немало говорилося на зустрічі. Адже не один його вірш можна назвати пророчим. Сам він посміхається і називає себе «прозорцем». Я ж дозволю собі висловити думку, що дива тут немає. Просто настав час його віршів. Адже це Сергій разом з іншими письменниками (Ліна Костенко, Василь Шкляр, Андрій Кокотюха, Марія Матіос — найвідоміші з них) готували народ до боротьби за свободу. Як учитель історії він добре розуміє причинно-наслідкові зв'язки подій, що відбувалися і відбуваються в країні та світі. А подати матеріал у поетичній формі може так, що доходить не лише до розуму, а й до серця («А ми дивилися та мовчали з циклу «Похмілля», «Батуринський цикл», «Полковник Зеленський»). Ось і ожили чорні запорожці («ранорозтривожці»).

Зі своїм поглядом на вірші, поезію С. Сурмача та події в Україні емоційно виступила студентка, майбутній історик Аліна Забрійко. Певно, молодість і повинна бути більш радикальною і не боятися говорити те, що думає.

Говорити про поезію Сергія Сурмача можна довго, але краще розгорнути одну з його книг та поринути в світ поезії. Вірю, що кожен зможе знайти там вірші, що зачеплять найпотаємніші струни душі, а отже, принесуть задоволення.

Антоніна ДАНИЛЕНКО,
журналіст

м. Лубни

Учитель-поет С. Сурмач не міг не відвідати Лубенську школу № 7, яка названа ім'ям Героя України Віри Сергіївни Роїк

ливом у серце». Погодьтеся, не кожна жінка заслуговує таких слів, та й із тих мало, хто їх отримує.

Харизматична поетка і журналістка Ганна Кривська розповіла історію, як вірш Сергія Сурмача «Відстань шаблі» допоміг їй у спілкуванні з воїном, який прибув з зони воєнних дій. Не довіряючи пресі взагалі, він не хотів навіть говорити про інтерв'ю, аж поки не побачив у неї цього вірша та не прочитав його:

«нас вбито в тридцять третьому тоді настало так що ми не ми а тіні за нас приїшли не ті і стали ті а ми мовчали в немічній німічній тепер смішні тепер мавтуєм мавз з нас кинуть всяк і шую гне ослабля та є у нас одне з найвищих прав иляхетний шанс схопитися за шаблю а шабля там де вже немає слів

ЛІТЕРАТУРА, МОВА І ВІЙНА...

19-20 липня Ірпінське творче об'єднання «Лісова брама» (президент Марина Науменко) влаштувало в міському історико-краєзнавчому музеї школу літературної майстерності для тих, хто мріє стати письменником. Зібралось 9 молодих людей із Києва, Ірпеня, Харкова і Херсона.

Справжній письменник не може бути відірваний від життя. Отож йшлося і про сучасну ситуацію в Україні. Харків'янка Любов Цукор рік вчила дітей української мови і літератури, а зараз працює копірайтером. Але учні при зустрічі говорять: «Дякуємо, ви зробили нас бандерівцями». Вона розповіла, що Харків нині український. Ще в грудні місто було біло-блакитним, а тепер скрізь майорять українські прапори. Багато людей одягають вишиванки. Біля пам'ятника Леніну стояли намети комуністів і регіоналів, навіть намет з написом «Новоросія», але

українські патріоти прибрали їх звидти. Настрої жителів патріотичні. Те ж саме і в області. Фермери возять українським солдатам харчі. Проте є потенційні запродавці, які зустрічатимуть російських окупантів хлібом-сіллю і на колінах, але їх мало і вони мовчать. На кордоні з Росією спокійно, але з Луганської області обстрілюють українських військових. Харків'яни побачили, що нарobili проросійські сили на Донбасі і не хочуть, щоб це жакіття поширилося на Слобожанщину. Якщо раніше на тих, хто розмовляв українською мовою позирали скося, то тепер українська мова на вулицях нікого не дивує. Більшість шкіл у Харкові україномовні. Є російськомовні класи, але батьки більш охоче віддають дітей в українські класи. Звичайно, про мову говорили і на лекціях. Викладач, драматург Неда Неждана зазначила, що Бог дав кожній території свою

мову. Проте відбувається боротьба мов. Якщо українці в Україні пишуть і спілкуються російською мовою, то тим самим вони підсвідомо зараховують себе до переможених. Неда Неждана родом із Краматорська. Вона згадує, що її бабуся, як і жила там, розмовляла українською мовою. Інший викладач, письменник Володимир Коскін зауважив, що літератор не може однаково успішно писати двома мовами. На прикладі двомовної поезії однієї слухачки він показав, що вірші російською мовою свідчать про начитаність поетеси, а її українські твори показують зв'язок із рідною землею.

Неда Неждана і Володимир Коскін розповіли про сучасну українську літературу, провели практичні заняття й дали цінні поради. Початківці писали мініатюри й аналізували їх. Молодий ірпінський письменник Микола Кузьменко, який має в сво-

ему творчому доробку дві видані книжки, поділився власним досвідом реалізації ідеї в художній книзі та творення образів героїв.

Слухачі констатували, що заняття в школі літературної майстерності були корисними. Викладачі позитивно оцінили слухачів.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ
На фото: Марина Науменко і Неда Неждана; група слухачів з Володимиром Коскіним

ЧЕРВОНА РУТА КВІТНЕ

**(Продовження.
Поч. на 1-й стор.)**

Коли після 15-хвилинної поїздки автобусом до дачного масиву під Сімферополем з красномовною назвою Живописне ми переступили поріг зовні скромного господарства Тетяни Григорівни, були просто приголомшені (як, напевне, і читачі, які бачать ці фото) тим буйством зелені й кольорів, серед якого раптом опинилися. «Скільки ж у вас тут всього! І як ви цьому всьому даєте раду?!» А пані Тетяна показувала й розповідала. Цей клатик землі їй дістався від батька, якого немає ось уже три роки. Мами не стало ще раніше, у 1995-му... Це вони вдихнули життя у крем'янистий кримський ґрунт, навели лад і порядок (чи не німецький?), підпорядковуючись якому, на невеличкій території так буйно, але мирно і дружно уживаються — господиня навіть якось пробувала підрахувати, десть більше ста всяких рослин (чи не стільки народів мешкає у нашому Криму?). А щодо німецького порядку та організованості — то ще в дачному будиночку впади у вічі зроблені й пристосовані чиймись умілими руками полички, шафочки, а ще інтригуючий вишитий напис на стіні: «Maak je geen zorgen voor morgen».

— З німецької — значить «Хто рано встає, тому Бог дає», — пояснила Тетяна Григорівна. Так ось, виявляється, де корінь всякого порядку й добробуту, і головне, що кожен народ

знає, тільки по-своєму вимовляє цю вічну і мудру формулу!

Щоб не гаяти час, ми з господинею відразу попрямували на город «шукати червону руту». Аж ніби чулося:

*Може, десь у лісах
Ти чар-зілля шукала,
Сонце-руту знайшла
І мене зчарувала?*

Невже тепер все так просто — не треба блукати горами-лісами, бо чар-зілля росте просто на городі? Хоч і тут, на кількох дачних сотках, знайти заповітну квітку було не так легко. Бо жоден клатик дорожньої кримської землі у Тетяні Григорівни, як у доброї газдині, не пустує, скрізь росте якась красива чи корисна рослинка, а стежечки між ними вузьенькі-вузьенькі. Першою

сусідкою Марічкою (Марією Йосипівною) із Прикарпаття називаємо її по-українськи — смерекою. І ще один хороший український сусід у мене є — Іван Романович, йому вже 94 роки, але щось давненько не з'являвся, хоч би усе добре було...

Обережно прямуємо стежинкою за господинею, очі милують квіти. Яких тільки нема: жоржини, гадіолузи, троянди, кручені паничі, чорнобривці, ехінацея — всього й не перелічиш.

Та ось попереду полум'яні майже у зріст людини кущ — це вона, краєва, висока і струнка, червона-червона чарівна рута.

— Я вирощувала багато різних квітів, але завжди мріяла про червону руту,

лівою в коханні. Прекрасно знав цю легенду автор «Червоної руги» геніальний наш Володимир Івасюк, який опоетизував й оспівав її на віки. Але як же нам усім хочеться вірити в чудеса!

Втім, хіба не чудо ця величезна квітка соняха, який вигнався у два людських зрости! А та природна гармонія, в якій всі рослини, котрі «прижилися» на дачі у пані Тетяни, мирно і дружно співіснують (отак би у нас в державі!) — і на всіх вистачає місця і сонця. Поряд з уральською ялиною — українська вишенька, біля англійських вишуканих троянд — рідні українські чорнобривці. І усьому цьому господина дає раду!

— Тетяно Григорівно, звідки у вас і бажання, і вміння творити своїми руками таку красу і гармонію? — запитуємо.

— Це все мені передалося від моїх батьків. Буває, вже часом і важко, але покинути не можу. Адже це — пам'ять про них. Вони були дуже працелюбними людьми, як і мої дідусь та бабуся, котрі були хазяїновитими і заможними, що аж потрапили під розкуркулення, це в Саратовській області було. Повантажили їх у вагони й повезли десь у Сибір. Тоді моєму татові, який був ще зовсім малим, вдалося втекти — так його врятували. У поїзді якийсь чоловік, почувши від хлопчика німецьку мову, підібрав його і замінив йому батька, бо він теж був німцем. Отак мій тато потрапив на Урал (ось звідки уральська ялинка в Криму).

Коли татко підріс, його

відправили навчатися в танкове училище, у Пермську область. Потім ще вчився на десантника. На Велику Вітчизняну війну потрапив у 17 років. Тут дуже стали в нагоді його знання німецької мови. Мій тато — Григорій Павлович Ліховський — підполковник, ветеран війни, мав поранення, був контужений. Із багатьох своїх нагород найдорожчою для себе вважав медаль «За взяття Кенігсберга». Взагалі-то, він не любив нам розповідати про війну. Бо навіть після 1945-го вона для нього ще не закінчилася. Довелося повоювати ще і в Кореї.

А з моєю матю, Парасковією Іванівною, тато зустрівся на вже визволеній білоруській землі у 1944-му. Там моя мама, ще зовсім юна, працювала агрономом у колгоспі, і її слухалися вже дуже дорослі чоловіки.

А знаєте, як мої батьки познайомилися? Молодий солдатик їхав на трофейному велосипеді, а дівчина — красуня йшла назустріч. Дівчина побачила, що шинель у солдатака зараз намотається на колесо, і він на рівному місці впаде — тож вона й загукала йому про ту шинель. А юнак так задивився на красуню, що упав би й без шинелі, та дівчина встигла його підтримати.

Згодом вони одружилися. Тато був військовим, служив, де накажуть. Так потрапив у Рівне. Тут у них народився первісток Володимир, а трохи згодом і двійнята: Євген та Тетяна — це я.

**(Продовження
на 13-й стор.)**

*Maak je geen zorgen
voor morgen*

«привітала» нас червона калина (як приємно — це ж символ нашої України, подумалося). А потім і сливка, і яблунька, і абрикос, немов вітаючись, торкалися нас своїми вітамі-руками. Аж ось перед нами постає вишенька, яка своїми вітамі тісно переплелася з ялиною, мов з найліпшою подругою, і яскраво-червоні вишні між хвоєю — як екзотичні плоди! Вражені побаченим дивом, зупиняємося, милуємося.

— Це уральська ялина. Мій тато посадив на згадку про далекий Урал... Але ми з моєю доброю подругою-

— говорить жінка. — Ось, бачите — на одній із них росте ще одна квіточка, мов корона, це — королева.

Ми стояли, мов зачаровані, і довго дивилися на цю дивовижну квітку. Треба сказати, що перед поїздом ми дещо інформативно «озброїлися» і вже знали, що справжня карпатська рута — зовсім не червона, а... жовта. За легендами, яких так багато в Карпатах, ця квітка лише в ніч на Івана Купала розцвітає червоною — та й то на кілька хвилин. Дівчина, яка її знайде і зірве, буде щас-

У КРИМУ!

Там я росла, пішла до школи, там виховувалася, формувалася моя громадянська свідомість. Навчалася я у російськомовній школі № 34. Як дитина військового могла не вивчати українську мову. Але моя матуся, білоруска, тоді наполягла, щоб я все ж таки вчила мову тієї держави, в якій живемо. І я їй за це дуже вдячна. Я просто закохалася у свою вчительку-українку і в той предмет, який вона вела. Я із захопленням слухала, як вона говорила, як читала твори українських письменників. Завдяки їй я залишилася зачарованою цією милозвучною мовою на все життя.

А ще наша родина була зачарована красою природи поліського краю. Особливо любили бувати біля озера Світязь — якийсь час батько служив і в цих краях, у Любомлі. Це озеро настільки глибоко запало в душу моему старшому братові Володимирі, що він подався навчатися у Севастопольське військово-морське училище ім. П. С. Нахімова.

Згодом, після закінчення школи, під братове «крило» відпустили до Криму й мене. Тут я вступила до Севастопольського приладобудівного інституту. А мій брат Євген вчився у Ростовському університеті на філософа.

На початку сімдесятих років моему батькові перед виходом на пенсію дозволили обрати місце для подальшого проживання. І він вибрав Крим. Так наша родина появилася й укорінилася тут, на кримській землі. Трохи згодом мати з батьком придбали цю діляночку в Живописному, адже не могли сидіти склавши руки, не могли не працювати на землі, не могли забути красу Полісся, намагалися якомога швидше

озеленити ці дачні сотки. Найперше, що мама одразу ж взялася вирощувати — бульбу. А тато насадив дерев, поставив вулики.

На той час я закінчила навчання в інституті. Коли був розподіл, чомусь захотіла поїхати до Литви, в місто Клайпеду. Проте, пропрацювавши там з півроку, зрозуміла, що Крим вже встиг стати для мене другою батьківщиною. Я знову повернулася сюди. У Клайпеді я знайшла своє кохання. Пізніше мій обранець приїхав до мене у Крим, ми одружилися і в нас народилася донечка, якій ми дали українське ім'я Ганнуса.

Понад двадцять років я пропрацювала конструктором у Науково-виробничому об'єднанні легкої харчової промисловості. Заслужила там квартиру.

Потім більше десяти років працювала в Архиві управління юстиції. Це було в ті часи, коли кримські татари вже поверталися до Криму. Вони зверталися за різними довідками — скільки доль людських я перебрала. Це була дуже цікава пошукова робота. Вдалося допомогти багатьом людям. А ще якимось в архіві знайшла карту генштабу, на якій зовсім не було російських назв населених пунктів, а тільки переважно кримськотатарські, грецькі. Я дала скопіювати цю карту одній знайомій кримській татарці — вона була дуже вдячна за це.

Після виходу на пенсію майже щодня їджу в Живописне. Немає вже у мене мами і тата, але є цей уквітчаний клапчик землі, який нагадує мені про них...

Спочатку я розгубилася, бо переживала, що не справлюсь без них з усім цим. Пам'ятаю мамині слова: «Посади одну карто-

пельку, а з неї виросте три». Але я знала, що у мене все одно не виросте така бульба, як у мами. Вирішила зайнятися вирощуванням різних видів троянд — у мене їх було понад тридцять.

А тепер вирощую свої огірочки і помідорчики, гарбузи й картопельку, цибульку й часник. А от мій 94-літній сусід-українець завжди наполегливо радив садити свій червоний бурячок для борщику.

Навчилася Тетяна Григорівна вже й сама збирати овочеve насіння, вирощувати розсаду. Клопоту багато. Запитаємо: хто ж вам допомагає? Іноді брат Євген, — каже Тетяна Григорівна. — З чоловіком щасливе шлюбне життя не склалося. Та й донечка тепер далеко від мене. Під час навчання на географічному факультеті Таврійського університету познайомилася зі студентом з Німеччини, який вивчав у нас російську мову. Після закінчення навчання Свен покликав її до себе у Німеччину. Ганя погодилася поєднати з ним свою долю. Мабуть, озвалися в ній ще дідові німецькі гени. Вона вивчилася там на програміста і працює за фахом. А Свен настільки захопився фотографією, що став займатися нею професійно.

Я їздила до них у гості. Вони приїждять до мене.

Тетяна Григорівна метулася на грядку і зірвала кілька маленьких жовтеньких помідорчиків: це німецькі, скуштуйте!

Довгенько ми ще посиділи з господинею в її зелену царстві, пили запашу каву за столиком, просто неба, слухали її розповідь. Поговорили і про сьогоднішній день. Непросто нині складаються долі таких простих, роботящих людей, які все ще вважають себе громадянами України, а не Росії. Вони не хочуть брати російський паспорт, але ж їм скоро доведеться якось узаконувати своє майно, землю, дачі відповідно вже до російських вимог. Чого ж тепер чекати — нового «розкуркулення»? Адже все, що у них є, створене і зароблене важкою власною працею. Їм страшно втратити те, що нагадує їм про їхніх батьків, їхню Батьківщину.

— Навесні я планувала тут в будиночку зробити невеличкий косметичний ремонт. Купила фарби, щоб освіжити все. Але після того, як Крим захопили «зелені чоловічки», у мене просто опустилися руки. Та я твердо знаю, що ми не повинні покидати свою землю, на якій трудилися все життя. В мені настільки зараз все протестує, що я все більше намагаюся говорити українською мо-

вою. Хоча в мені тече німецька та білоруська кров, а батько після війни записав нас росіянами, бо боявся, що його дітей будуть називати фашистами, я за духом відчуваю себе українкою! Тому так потрібна мені наша українська «Світлиця», вона для мене — як чисте, цілюще джерело.

...Коли ми вже прощалися, Тетяна Григорівна підвела нас до одного з вуликів, що залишилися їй від тата. Бджілки бадьоро займалися своєю медоносною справою, метушилися перед льотком, не звертаючи на нас ніякої уваги, навіть коли господиня спробувала погладити їх по золотавих спинках.

— Бачите, і я їх, і вони мене не бояться. Вони мене знають, тому й не жаліють. Бо я з ними розмовляю... Як колись мій тато...

Любов СОВИК
Віктор РУДЕНСЬКИЙ
(фото)

Р. С. Скільки у нас в Криму є хороших, добрих, щирих, чесних, працьовитих людей, які прикрашають цю землю, які вросли у неї корінням, душею, каліною, червоною рутою! «Кримська світлиця» готова розповісти про вас, показати ту красу, яку ви даруєте цьому світу, щоб добром і красою врятувати цей світ!

У ДЕНЬ ХРЕЩЕННЯ РУСИ МОЛИЛИСЯ ЗА ЄДНІСТЬ УКРАЇНИ

У 988 році князь Володимир, який об'єднав землі Київської Русі-України в єдину могутню державу, хрестив киян у водах Дніпра-Борисфена. Тож уже 1026 років, як наш древній і гордий народ прийняв Христову віру, а Україна зробила свій цивілізаційний вибір і стала невід'ємною частиною християнської цивілізації.

З огляду на ситуацію в Україні програма цьогорічних святкувань була досить скромною. Основні заходи відбувалися у столиці держави. Святкування розпочалося з урочистої нічної літургії у Києво-Печерській Лаврі. А 28 липня усі православні храми країни провели урочисті

богослужіння та відзначили річницю Хрещення Русі святковим передзвоном. Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет відслужив Божественну Літургію у Володимирському соборі.

Звідси опівдні віряни разом із духовенством УПЦ КП, яке прибуло з усіх областей та єпархій, рушили хресною ходою до Володимирської гірки, аби звершити святковий молебень. Крім ікон та хрестів багато православних тримали у руках прапори України і плакати з гаслом: «За єдину Україну!». Люди скандували: «Слава Україні! — Героям слава!» та «Україна понад усе!», співали гімн України і православні

псалми. Цього року в ході взяло участь більше людей, ніж торік. А козацька сотня та волонтери з Майдану стежили, щоб під час ходи не було провокацій. До охорони долучилися і представники Нацгвардії та добровільних батальйонів. Деякі з них приїхали саме на святкування Хрещення Русі, аби взяти участь у молебні та повернутися до бойових дій.

На Володимирській гірці після молебня Патріарх Філарет закликав представників різних конфесій докласти всіх зусиль для консолідації України, адже цьогорічне святкування Дня Хрещення відбувається в час російської військової агресії проти нашої держави. Участь в акції узяли також віряни УПЦ Московського патріархату та всі, хто виступає за розбудову єдиної Української помісної православної церкви і незалежної Української держави. Звертаючись до історії, Патріарх наголосив, що перемагає не сила чи зброя, а дух і правда. «Агресія — це зло. А Бог не може бути зі злом. Перемога буде за Україною, бо з нами правда й Бог», — сказав він.

У ці дні віряни не забували про тих, хто зараз особливо потребує підтримки. Лише у Київській області вони за тижень зібрали більше 60 тонн допомоги для армії і жителів Сходу та відправили її у зону антитерористичної операції.

Сергій ГОРИЦВІТ

Хресна хода у Києві

Рефат ЧУБАРОВ: «НАСИЛЛЯ, ВОРОЖНЕЧА І СТРАХ НЕЗАБОРОМ ЗНИКНУТЬ РАЗОМ З ТИМИ, ХТО УВІРВАВСЯ В НАШ ДІМ»

28 липня мусульмани відзначали релігійне свято Ораза-байрам (свято розговіння) з нагоди закінчення священного місяця Рамазан. Голова Меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров, якому російська влада заборонила в'їзд на півострів, вітаючи мусульман Криму зі святом Ораза-байрам, висловив впевненість, що незабаром анексований півострів буде вільний від насильства і тих, хто ображає людську гідність. Про це він написав на своїй сторінці в соціальній мережі «Фейсбук».

«Немає сумнівів у тому, що насильство, ворожнеча і страх, які стали сьогодні атрибутами влади анексованого Криму, незабаром зникнуть з кримської землі разом з тими, хто увірвався в наш дім і став встановлювати в ньому порядки, які ображають людську гідність», — пише Р. Чубаров.

При цьому глава Меджлісу відзначає важливість того, щоб про це не забували співвітчизники, «які виявилися слабкі духом і протиставили себе народу в особі загальнонаціональних інститутів, що обираються ними, — Курултаю кримськотатарського народу і Меджлісу кримськотатарського народу».

У своєму вітальному повідомленні Р. Чубаров висловлює обурення щодо того, що кримським татарам доводиться відзначати одне з найбільш шанованих релігійних свят у тих неспокійних умовах, що склалися сьогодні на півострові.

«Ще кілька місяців тому і думки не міг допустити, що благословенний місяць Рамазан, який благополучно завершився сьогодні святковим намазом, мусульманам Криму належить провести в умовах, що викликають у них особливе занепокоєння і неприйняття. Тим більше, ніхто з нас не чекав, що Крим — наша Батьківщина — буде анек-

28 липня у Сімферополі в Палаці культури профспілок пройшов святковий намаз, присвячений Ораза-байрам. Святкова ритуальна молитва зібрала близько тисячі осіб. Цього року свято припало на понеділок, кримчани вперше відзначали його як офіційно неробочий день.

сований державою, чії керівники постійно клялися у своїй прихильності до миру і дружби між народами Росії та України. Виявилось, що їхні клятви і запевнення завідомили були брехливими і фарисейськими», — пише глава Меджлісу.

Р. Чубаров впевнений, що кримськотатарський народ, який завдяки мужності попередніх поколінь витримав усі негаразди, живив у вигнанні та повернувся на свою Батьківщину, зможе витримати й нинішнє випробування.

«Вітаю всіх мусульман Криму з Ораза Байрамом! Нехай Всевишній Аллах дарує мир і благоденство кожній мусульманській родині, всім нашим сусідам і друзям!» — зазначив глава Меджлісу.

КЕНАСА В СІМФЕРОПОЛІ ПЕРЕДАНА КРИМСЬКИМ КАРАЇМАМ

Передача ключів від будівлі кенаси представникам релігійної громади кримських караїмів «Чолпан» з наступним оформленням правовстановлювальних документів на використання для богослужіння відбулася в Сімферополі.

Кенаса була побудована в 1891-1896 роках на вулиці Караїмській на кошти сімферопольських караїмів. Ця будівля, в якій поєднуються готичний, візантійський і мавританський стилі, входила у п'ятірку краших кенас держави.

У 1930 році за рішенням місцевої влади кенаса була закрита. Проведена в 1934-1936 роках реконструкція спотворила її первісний вигляд. Тривалий час у будівлі розміщувався республіканський радіоцентр, і відтворена в 1991 році релігійна громада кримських караїмів могла здійснювати свої богослужіння лише у дворі. У 2012 році для цих духовних потреб їм була відведена одна кімната на другому поверсі.

Кримські караїми завжди були людьми освіченими: вчителями, лікарями, на яких орієнтувалися інші народи півострова. Їхні представники також прийшли розділити з караїмами радість повернення національної святині законним власникам.

Нам сьогодні потрібно позбутися словосполучення «Кримські караїми перебувають на межі зникнення», — зазначили учасники урочистої церемонії в своїх виступах. Ні, вони — на стадії відродження. І це дає іншим народам приклад відновлення своїх культурних споруд, багатотисячів історичних об'єктів, дає впевненість у своєму майбутньому. І на-

стане час, коли ми будемо допомагати одне одному будувати нові храми.

Сімферопольська кенаса стала третьою національною святинєю після Джуфт-Кале і комплексу храмів у Євпаторії, яку повернули кримським караїмам. — А цього року після кількарічної перерви ми домоглися відновлення нашого традиційного літнього табору, — сказав голова Сімферопольської караїмської релігійної громади «Чолпан» Дмитро Полканов. — І тепер знову стало можливим патріархатом народу в свої історичні місця.

На першому урочистому молебні, проведеному на території кенаси, газан Ігор Шайтанов присвятив свою молитву миру в Криму, добробуту і благополуччю всіх народів, які тут проживають. Приміщення кенаси, безсумнівно, потребує ремонту. Вже є план заходів з її відновлення з урахуванням побажань релігійної громади. Ро-

биться все можливе, щоб скоротити час від передачі ключів до першого богослужіння в храмі. А поки що, поки тепло, за словами газана, молебні здійснюватимуться у дворі.

У майбутньому кенаса стане для караїмів не лише релігійним, а й духовним світським місцем. Планується створення в будівлі етнокультурного центру, де будуть бібліотека, музеї, архів, недільна школа з вивчення караїмської мови. Тут можна буде скуштувати караїмські пірижки і солодощі, приготовлені за народними технологіями. Ці символи минулого затребувані і нині, бо в караїмській культурі — витоки Криму. І вона — як його талісман. Караїмські традиції та звичаї в побуті, моралі та одязі яскравими унікальними барвами сяють на багатонаціональній палітрі народів Кримського півострова, прикрашаючи її і збагачуючи.

Валентина НАСТІНА

ТИМ ЧАСОМ... НАСТУП НА УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ В КРИМУ ТРИВАЄ...

Ситуація навколо громад і храмів Української православної церкви Київського патріархату в окупованому Криму дедалі більше загострюється. Священники зазнають не лише морального, але й фізичного тиску. Як уже повідомлялося, нещодавно вночі в с. Мраморному Сімферопольського району було спалено дачний будинок, що належав архієпископу Сімферопольському і Кримському УПЦ Київського патріархату Клименту.

Архієпископ Климент і Мустафа Джемільєв

Остання резонансна подія навколо кримської єпархії УПЦ Київського патріархату сталася у селищі Перевальному на початку липня. Тоді невідомі озброєні люди увірвалися до храму під час богослужіння, застосували фізичну силу до місцевого священника та парафіян, а автомобіль священника пошкодили. Тепер богослужіння у храмі в Перевальному проводить священник УПЦ Московського патріархату.

Архієпископ Сімферопольський і Кримський владика Климент заявив, що підпал його дачного будинку в селі Мраморному Сімферопольського району Криму — це погрози і залякування, мета яких — знищення

Київського патріархату в Криму. На його думку, це є продовженням ланцюга подій, які почалися після анексії півострова з боку Росії.

«Коли відбуваються протиправні дії проти Київського патріархату, поліція присутня, але не втручається. Це говорить про те, що вже є державна політика Росії щодо віруючих Київського патріархату й до українців, які живуть у Криму», — каже владика Климент. Архієпископ зазначив, що звертався до правоохоронних органів та особисто до «міністра» внутрішніх справ Криму. Але його звернення лишилося без відповіді. Події останніх місяців стали причиною зменшен-

ня кількості священників Київського патріархату в Криму — на сьогодні залишилося дев'ять осіб з тринадцяти.

Владика Климент каже, що на майно Київського патріархату в Криму відверто зазіхають деякі священники Московського патріархату. Священник скаржиться, що українці Криму залишилися без уваги своєї держави. «Ми досі не маємо підтвердження того, що держава Україна гарантуватиме безпеку тим, хто залишився тут, — українцям. Ми не відчуваємо з боку України якоїсь підтримки й захисту», — каже владика Климент.

Як повідомили кореспонденту «Крим. Реалі» у Кримській польовій місії з прав людини, вони взяли цей випадок під свій контроль. Невдовзі на півострів планує приїхати фахівець, який спеціалізується у царині прав на вільне віросповідання. Результатом мають стати звернення до європейських та світових інституцій.

28 липня 1914 року Австро-Угорщина — внаслідок конфлікту з убивством спадкоємця австрійського престолу, ерцгерцога Франца Фердинанда — оголосила війну Сербії. Це стало приводом для оголошення повної мобілізації в Росії. Через кілька днів, 1 серпня, Німеччина у відповідь оголосила війну Росії, що стало початком Першої світової. Радіо «Свобода» запитало у професора історії НАН України Станіслава Кульчицького, чи погоджується він, що однією з головних причин участі Росії у Першій світовій було, серед іншого, й українське питання, зокрема, намагання російської імперії задати український П'ємонт — Галичину.

— Якщо відштовхнутися від того, що війна почалася, то ясно, що Росія брала на себе зобов'язання вдарити саме по Австро-Угорщині, тому що було найбільш реально завдати їй поразки. На цьому південному шляху — це якраз кордони України, яка була тоді поділена між цими двома державами-суперниками. Був утворений Південно-Західний фронт, а потім він був доповнений, зі вступом Румунії у війну в 1916 році, Румунським фронтом.

Гаврило Принцип, один із шести сербських націоналістів, що були в групі планованих убивць ерцгерцога. Принцип застрелив Фердинанда і його дружину Софію двома пострілами із браунінга

І тут Відень спіткнувся на двох питаннях — польському й українському. До речі, вони були пов'язані. І не випадково вже у 1918 році сталася оця українсько-польська війна, війна за виживання українців на території Східної Галичини, а з другого боку, — намагання поляків відреставрувати Річ Посполиту XVIII століття у максимально можливих розмірах.

Ален Безансон, великий історик і мислитель з Французької академії, в одній із перших своїх праць ще на початку 80-х років XX століття зауважив, що Росія могла б вийти на передові рубежі в економічному плані, подолати свою економічну відсталість від Заходу, але в національному плані подолання цієї самої відсталості одночасно означало б зміцнення тих національностей, які жили в Росії у тому чи іншому регіоні, і, перш за все, звичайно, в Україні.

Україні тоді як держави не існувало. Пізніше Микита Шаповала, соціолог, й інші на основі переписів населення окреслили, так

Станіслав Кульчицький: «ПУТІН ХОЧЕ ПЕРЕКРОЇТИ УРОКИ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ЩОДО УКРАЇНИ...»

би мовити, умовні кордони України, тобто її етнографічну територію, і вона була тоді за своїми розмірами більшою, ніж територія Австро-Угорщини. Це були обриси країни, якби вона стала державою, з великими перспективами, з великим майбутнім.

І ясна річ, що національне питання в тодішній Росії — це, насамперед, українське питання. А національне питання в тодішній Австро-Угорщині — це, насамперед, звичайно, польське, але на другому місці для Відня було саме українське.

— **Пане Кульчицький, Ви все вірно кажете і можна з тим погодитися, що у вогні Першої світової війни Україна виникла вже у політичних кордонах?**

— Так, звичайно. І коли все ж таки Галичину російські війська окупували у 1914 році, то що зробив Микола Другий? Він почав там вибудовувати Росію. Тобто, перш за все, було заборонено викладання різними мовами, насамперед, не німецькою, а саме українською, там, де вона була. Тобто спостерігалася жадлива русифікація. Саме під час окупації Росією Галичини

у 1914–1915 роках і до нової поразки Росії у цій Першій світовій війні.

— **Пане Кульчицький, а що Ви думаєте з приводу того, що сьогодні кажуть, наприклад, що Путін, мовляв, хоче повернути світ на 100 років назад. Тобто глава Кремля сьогодні намагається, знову ж таки, як і колись Росія Миколи Другого, вирішити для Росії українське питання?**

— Ці твердження об'єднані, але справа у тім, що те, що робиться зараз в Росії, тобто політика сучасної Росії, орієнтована на Україну, вона абсолютно не схожа на радянську політику. Це треба обов'язково підкреслити.

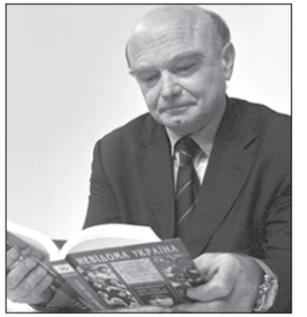
В радянські часи Україна була визнана як держава, хоч це була псевдодержава. Українська мова була визнана, думали всі, що ось колись була одна країна — Київська Русь, потім вона роздробилася через монголо-татар, що також було легендою, історичним міфом. Але так було у часи СРСР. Чому? Тому, що Радянський Союз був співдружністю вільних радянських республік, так би мовити, за тогочасною легендою.

Зараз в Москві переконалися у тому, що це — шлях, який веде до того, що було у 1991 році. Отже,

тепер вони — я не кажу про Путіна, він — маріонетка все-таки, я кажу про тих людей, які вирішують долю Росії, і це, як правило, не олігархи, бо їх там прибрали до рук, а це чиновництво, яке визрівало тут ще від часів Петра Першого, — так-от, ці люди вважають, що треба повертатися до передреволюційної політики щодо України. Тобто не зважати, що вони, українці, є окремою нацією, а що Україна нібито — невдала, пропаша держава, треба підкреслювати, що тут все російське повинно бути, русифікувати Україну.

І якщо дійсно Україна не визволиться, не буде відстоювати свою самоідентичність, то вона просто послужить таким людським матеріалом для планів Москви, яка дуже потребує не лише територій — і навіть не стільки територій, бо це все ж таки найбільша країна світу, — а такого собі людського матеріалу, щоб переселити його кудись на Далекий Схід, який пропадає вже без людей, а там — Китай.

— **Пане Кульчицький, виходячи от із цього всього, які мають бути уроки для України, її сучасних політиків, її владі з підсумків саме Першої світової війни, й для**

Станіслав Кульчицький

українців, якщо, наприклад, брати навіть Паризьку мирну конференцію 1919–1920 років, де українські делегації опинилися в ізоляції?

— Найбільший урок — це, власне кажучи, знати історію і не повторювати старих помилок, які були тоді, у 1918 році. Чому українці опинилися на Паризькій конференції в ізоляції? Хоча б тому, що вони уклали сепаратну угоду з Німеччиною. Це — єдина, власне, 100-відсоткова причина, чому там взагалі про Україну не було мови. Чому так сталося? Це треба врахувати сьогодні. Зараз Україна — єдина у тому розумінні, що вона так склалася історично — з кількох різних регіонів. Але за минулі 25 років нічого не було зроблено, щоб ці регіони якось з'єднати один з одним.

Василь ЗІЛГАЛОВ

Принца Фердинанда вітають 28 червня 1914 року місцеві офіційні особи в Сараєві перед тим, як він і його дружина були вбиті

Британські окопи після німецької газової атаки на Фромелесс 19 липня 1916 року

Російська піхота часів Першої світової

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

СЕРПЕНЬ

1

1923 р. — Раднарком України ухвалив рішення про початок українізації.

Українізація 1920–1930-х — тимчасова політика ВКП(б), що мала загальну назву коренізація — здійснювалася з 1920-х до початку 1930-х років ЦК КП(б)У й урядом УСРР з метою зміцнення радянської влади в Україні. Була вимушена ворожим ставленням до радянської влади з боку українців, національна свідомість яких зростає за попередні десятиліття, і особливо внаслідок національної революції 1917–1920 років, а також загрозою інтервенції Польщі, підтримуваної Антантою.

1924 р. — у Буенос-Айрсіс (Аргентина) засновано українське товариство «Просвіта».

1943 р. — вояками української народної самооборони (УНСО) під Делятином (Івано-Франківська обл.) розгромлено загін Сидора Ковпака. Цей загін під час рейду «від Путивля до Карпат» був допущений (як формування, що вело боротьбу з німецькими окупантами) на територію, контрольовану УПА, але за наказом з Москви вдарив українським повстанцям у спину.

Померли: 1913 р. — Леся Українка, українська письменниця, перекладач,

культурний діяч. Писала у найрізноманітніших жанрах: поезії, ліриці, епосі, драмі, прозі, публіцистиці. Також працювала в ділянці фольклористики (220 народних мелодій записано з її голосу) і брала активну участь в українському національному русі.

Відома завдяки своїм збіркам поезій: «На крилах пісень» (1893), «Думи і мрії» (1899), «Відгуки» (1902), поем «Давня казка» (1893), «Одно слово» (1903), драм «Бояриня» (1913), «Кассандра» (1903–1907), «В катакомбах» (1905), «Лісова пісня» (1911) та ін.

1961 р. — Борис Гмиря, український оперний і камерний співак.

2

День Повітряно-десантних військ (День ПДВ).

День високомобільних десантних військ Збройних сил (кол. День аеромобільних військ України).

Народився: 1888 р. — Кость Буревій, український поет, драматург, театрознавець і літературний критик; російський революційний діяч (рос. К. Буревій). Учасник літературної дискусії 1925–1928 рр. й автор брошури «Європа чи Росія — про шляхи розвитку сучасної літератури». Був розстріляний після процесу 13–15 грудня 1934 р.

3

1775 р. — Катерина II видала маніфест, який офіційно ліквідував запорозьке козацтво.

Народилися: 1819 р. — Григорій Галаган, громадський діяч, українофіл, мещан, великий поміщик на Полтавщині і Чернігівщині, представник відомого старшинсько-дворянського роду Галаганів.

1925 р. — Володимир Верменич, український композитор, хоровий диригент, педагог.

4

День Повітряних Сил Збройних Сил України.

День залізничника.

1651 р. — після поразки козаків під Берестечком литовський князь Януш Радзивіл зайняв Київ.

1687 р. — гетьманом України обрано Івана Мазепу.

Народилися: 1757 р. — Володимир Боровиковський, український іконописець, художник-портретист.

1854 р. — Марія Заньковецька, українська актриса театру та кіно.

1878 р. — Антін Крушельницький, письменник, громадсько-політичний діяч, педагог.

Помер: 1384 р. — Любарт Гедимінович, Литовсько-Руський князь, останній правитель об'єднаного Руського королівства, король Русі.

5

1886 р. — у США вийшла перша

газета українською мовою «Америка».

1919 р. — Нестор Махно оголосив про створення своєї повстанської армії.

Народилися:

1899 р. — Борис Антоненко-Давидович, український письменник.

1903 р. — Борис Гмиря, неперевершений оперний і камерний співак (бас-кантанте). Народний артист СРСР (1951).

Померли:

1812 р. — Нестор Амбодик-Максимович, український учений-енциклопедист, один із основоположників наукового акушерства, фітотерапії, ботаніки.

1937 р. — Лесь Курбас, український режисер, актор, теоретик театру, драматург, публіцист.

1940 р. — Дмитро Яворницький, український археолог, етнограф, історик.

6

Народився:

1928 р. — Енді Воргол (англ. Andy Warhol, справжнє: укр. Андрій Варгола), американський художник українського (лемківського) походження, засновник художньої школи поп-арту. Після успішної кар'єри комерційного ілюстратора Воргол прославився як художник, кінорежисер, продюсер і письменник.

Помер: 1657 р. — Богдан Зиновій Хмельницький, гетьман Війська Запорозького.

7

1918 р. — Українська Держава й Область Війська Донського підписали договір про кордони.

1932 р. — у СРСР запроваджено «Закон про п'ять колосків» — репресивний радянський закон часів Голодомору. На літо 1933 року за цим законом було засуджено 150 000 осіб. Зокрема, засуджували дітей, які намагалися знайти хоч якусь їжу.

Народилися:

1819 р. — Пантелеймон Куліш, український письменник, поет, драматург, фольклорист, етнограф, перекладач, критик, редактор, видавець.

Іван Франко називає П. Куліша «перворядною зіркою» в українському письменстві, «одним із корифеїв нашої літератури». Відомий найбільше як автор першого українського історичного роману «Чорна рада». Був дуже освіченим. Писав українською та російською мовами.

1880 р. — Володимир Винниченко, український письменник та державний діяч.

Помер: 1680 р. — Іван Сірко, подільський шляхтич, козацький ватажок, каліницький полковник, напівлегендарний кошовий отаман Запорозької Січі й усього Війська Запорозького Низового. Здобув перемогу в 65 боях. Герой багатьох українських пісень і казок. Після своєї смерті вважався характерником.

ГАРЯЧИЙ ВІТЕР ЗІ СХОДУ

Як із піщинки в особливих умовах нашаруванням перламутру виростає перлина, так і людина в сприятливих умовах розкриває всі свої природні обдарування. Таким благодатним краєм, де пісня, музика і поетичне слово линуть із самого серця, де шляхи різних народів Заходу і Сходу, перетнувшись, дали поштовх створенню нових традицій і звичаїв, став для багатьох людей Кримський півострів.

— Я народилася в Азербайджані, але вже вісімнадцять років мій дім у Криму. Тут виростили мої двоє синів, — розповідає поетеса і перекладач Аріфа Мухтарова. — Ці два куточки землі — Азербайджан і Крим — обидва в моїй душі, обидва мені дорогі. І так жити мені зовсім неважко. Мені легко. Від цієї любові я в Криму почала писати вірші, щоб кожен зміг взяти щось для себе від кожного поетичного рядка.

Вона пише рідною азербайджанською мовою про те, як живуть в одному під'їзді, але в різних квартирах справедливості і несправедливості, як стукати в двері, відчинивши які, не зазнати кривди, не отруїти душу, а знайти собі друзів і бути щасливим.

Цим натхненням виступом А. Мухтарової у Всеукраїнському інформаційно-культурному центрі розпочалася літературно-музична програма «Азербайджанські мотиви в Криму», яка дала початок новому унікальному проекту «Взаємопроникнення культур у кримському суспільстві». Він спрямований на вивчення і популяризацію культур народів Криму, зміцнення міжнародної злагоди на півострові. Заплановано проведення в його рамках спільно з національно-культурними об'єднаннями низки заходів.

Ініціатором першої національної програми, підготовленої співробітниками центру спільно з громадською організацією «Конгрес азербайджанців у Криму — «Ватан», стала керівник її департаменту щодо роботи з жінками та молоддю А. Мухтарова. Зустрічі з нею неодноразово про-

ходили у ВІКЦ. От і цього разу в невеликому затишному залі зібралися шанувальники її творчості, друзі, родичі, колеги.

Азербайджанці, які проживають у Криму, за словами голови громадського об'єднання «Ватан» Гафіса Аббасова, незважаючи на свою віддаленість від рідної землі, продовжують зберігати і розвивати національну культуру, традиції. А перейнявши все добре від інших народів півострова, вносять це у свій побут і кухню. Таке переплетення міжнародних зв'язків збагачує нас усіх духовно, морально і практично.

Подивившись відеофільм про Баку, послухавши виступаючих, присутні немов відкрили мушлю з перлиною азербайджанської культури і побачили, як у блиску талантів вона сяє в намісті усіх народів півострова. У творчій особистості Аріфи Мухтарової поєднуються, на думку Мехмана Мамедова, три «е»: енергія добра, ентузіазм та емпатія, тобто співчуття, співпереживання з емоційним станом інших. Вона дискомфортно відчуває себе, коли ображають слабких, і бере відповідальність за долю оточуючих людей, як і свою, у власні руки.

Сам він також не відразу, а з роками відчув у собі потребу в літературі. Вийшовши у відставку в 2010 році, він — підполковник міліції взявся за перо, бо вважає, що колишніх міліціонерів не буває. І тепер розслідує заплутані кримінальні справи в своїх гостросюжетних детективах. А його оповідання «Дітовбивця» нещодавно було названо в числі лауреатів літературного конкурсу в Астані.

Комусь Схід здається загадковим, а на близькій відстані виявляється — рай: гори кавунів і динь, у дворах жінки печуть лаваші. Таким його поба-

чила бахчисарайська поетеса Галина Литовченко, яка три роки прожила неподалік від Баку разом із чоловіком-військовослужбовцем. «Люди там доброзичливі, непитущі, — говорить вона. — Якщо нахилиються до квітки, то не для того, щоб її зірвати, а щоб, за словами поета, їй своє обличчя показати».

Нещодавно сім її україномовних віршів із азербайджанського циклу були опубліковані в перекладі російською мовою в журналі «Літературний Азербайджан». А весь цикл нині готується до видання книгою «Закавказзя в спогадах українки», в яку, крім віршів, увійде автобіографічне оповідання «Міражі» з головною героїнею — дружиною офіцера. Декілька поетичних замальовок, написаних з гумором і національним східним колоритом, прозвучали на цій зустрічі в авторському виконанні.

І в інших виступаючих також залишилися найкращі враження від перебування в Азербайджані. Ведучий програми, заслужений артист Криму Аркадій Вакуленко, був учасником декади української культури та мистецтва в цій республіці ще в період колишнього Союзу. Кримськотатарська поетеса Ельвіра Емір-Алі-Капніст з дитинства пам'ятає:

— Підпливаємо до Баку на паромі вночі і бачимо багато-бага-

то вогнів. Дуже яскраве і гаряче місто. Там багато сонця.

А Людмила Васильєва, заслужена артистка Криму, солістка Кримської філармонії, розповіла, як пройшли минулого року в Криму Дні азербайджанської культури за участі народного артиста України Курбана Аббасова. З Баку в неї пов'язані спогади про перебування в оперному театрі, на Каспії та Апшероні. Це місто вітрів і багатьох історичних пам'яток, найвизначніші з яких — Дівоча вежа, фортеця Ічери Шехер, палац Ширваншахів (XV століття).

Побувавши в Баку два роки тому після тривалої розлуки з рідними місцями, Аріфа Мухтарова відзначила, як столиця поєднує в своєму архітектурному вигляді древність і сучасні тенденції, як багато з'явилося нових чудових споруд, вулиць, проспектів. «Світ змінюється, а з ним змінюємося і ми», — говорить вона, але в цих змінах прагне не втрачати зв'язків зі своїми коренями, дотримуватися національних традицій в одязі, поведінці. Виховує людину, на її думку, навіть косинка, накинута жінці на плечі, усмішка на обличчі. І вона сама так живе, усміхаючись.

А щоб ніколи не гасла іскорка щастя в очах усіх матерів і завжди був у нашому домі мир, — про це співала в своїх піснях співачка і композитор, заслужена артистка Криму Зера Кенжикаєва, танцювали юні брати Ахмед і Мухамед Мамедови.

Завершилася зустріч дегустацією традиційних національних азербайджанських солодощів з пахлавою. І як визначний поет Сходу Нізамі, який жив у XII столітті в азербайджанському місті Гянджа, своїми поемами об'єднав людей різних вірувань, так у сучасному світі культура і спілкування зближують народи, дають поштовх для співробітництва і розвитку в спільних інтересах.

Валентина НАСТІНА

КІНО

УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЬМ «ПЛЕМ'Я» ПЕРЕМІГ В ЄРЕВАНІ

Журі XI «Золотого абрикоса» під головуванням директора Римського міжнародного фестивалю Марко Мюллера вручило гран-прі картині М. Слабошпицького, вибравши його з 12 конкурсних фільмів, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

Картина розповідає про життя вихованців інтернату для глухонімих підлітків. У центрі оповідання — вихованець інтернату, новачок Сергій, який стає частиною інтернатівської кримінальної структури «Плем'я». Фільм знятий мовою глухонімих, у ньому знялися глухонімі актори.

Світова прем'єра «Племені» відбулась в травні на Каннському фестивалі, де картина брала участь в конкурсі програми «Тиждень критики» і стала переможцем у цій програмі, а також завоювала приз «Одкровення». В основному конкурсі брали участь картини з США, Греції, Великобританії, Бразилії, Румунії, Німеччини, Італії.

Переможцем конкурсу документального кіно стала стрічка італійського режисера Джованні Донфранческо «Кам'яна ріка». Кращим фільмом програми «Вірменська панорама» став «Теванік» Дживан Аветисян.

Також спеціальної нагороди фестивалю — «Параджановського талера» — удостоївся ще один спеціальний гість фестивалю — грузинський режисер Отар Іоселіані, який живе зараз у Франції. Нагорода являє собою копію срібних монет, на яких радянський кінорежисер і сценарист Сергій Параджанов видряпає малюнки, будучи у в'язниці. Однією з центральних подій нинішнього «Золотого абрикоса» став День польського кіно, в рамках якого польський кінокласик Кшиштоф Зануссі на честь свого 75-річного ювілею отримав премію Гарегіна «Хай буде світло».

«ЗОЛОТИЙ ДЮК» — ЗА «СУТІНКИ»

Кращим українським повнометражним фільмом V Одеського міжнародного кінофестивалю визнана стрічка «Сутінки» Валентина Васяновича. Як передає «УНІАН», церемонія закриття фестивалю, де були оголошені результати, почалася з хвилини мовчання за загиблими на сході країни — мирними жителями й українськими військовослужбовцями.

Статуєтку «Золотий Дюк» за кращий український повнометражний фільм національної конкурсної програми й грошовий приз — 50 тис. грн. голова журі національної конкурсної програми Віталій Манський вручив режисерові документальної картини «Сутінки» В. Васяновичу. Крім того, почесний приз за внесок у кіномистецтво одержала український режисер Кіра Муратова, фільм якої «Астенічний синдром» було показано в рамках фестивалю на Ланжеронівському спуску.

Переможцем у номінації «Краща акторська робота» стала Анжеліка Літценбургер (фільм «Party Girl»). Призом «за захоплюючу режисуру» і безкомпромісно правдиве відображення китайської сучасності» відзначено режисера картини «Чорне вугілля, тонкий лід» Йінан Дяо. Нагороду за «Кращий фільм фестивалю» з рук голови журі міжнародної конкурсної програми, британського режисера Пітера Веббера одержала грузинська картина «Побачення в селі» в особі продюсера Олени Єршової і виконавця головної ролі Андрю Сакварелідзе. Журі також відзначило дві стрічки міжнародної конкурсної програми спеціальними нагородами — мексиканський фільм «Гуерос» Алонсо Руїспаласіоса за «новаторську форму вираження поваги до класичного французького кінематографа» й російську стрічку «Зірка» Анни Мелікян за акторську гру Тіни Далакшвілі.

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театральний концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштово відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com